

VYSOKÁ ŠKOLA POLYTECHNICKÁ JIHLAVA

Cestovní ruch

NÁVŠTĚVNOST KULTURNĚ-HISTORICKÝCH PAMÁTEK
V POVODÍ ŘEKY OHŘE

Bakalářská práce

Autor práce: Vojtěch Kougl

Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Jihlava 2024

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16, 586 01 Jihlava

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Autor práce: **Vojtěch Kougl**

Studijní program: Cestovní ruch

Obor: Cestovní ruch

Garant studijního programu: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Název práce: **Návštěvnost kulturně-historických památek v povodí řeky Ohře**

Vedoucí práce: Ing. Ivica Linderová, PhD.

Cíl práce: Analyzovat návštěvnost kulturně-historických objektů v povodí toku řeky Ohře, se zaměřením zejména na hrady a zámky.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou návštěvnosti kulturně-historických objektů v povodí řeky Ohře s důrazem na hrady a zámky. Cílem je porozumět faktorům ovlivňujícím návštěvnost těchto památek a navrhnout strategie pro jejich podporu a rozvoj. Práce kombinuje kvantitativní analýzu ročních a měsíčních návštěvnostních dat s kvalitativním zkoumáním faktorů jako je vlastnictví objektu, vliv pandemie COVID-19, atraktivita památek a dostupnost. Získané poznatky naznačují, že vlastnictví objektu a jeho atraktivita hrají klíčovou roli ve zvyšování návštěvnosti. Negativní dopady zpřístupňování památek jsou vyváženy pozitivními vlivy zájmu návštěvníků. Navrhované nástroje pro zvýšení návštěvnosti zahrnují investice do infrastruktury a marketingové strategie. Výzkum poskytuje podklady pro strategické plánování a podporu kulturního turismu v regionu.

Klíčová slova

Historické památky; Kulturní cestovní ruch; Kulturní památky; Ochrana kulturního dědictví; Památková péče; Povodí řeky Ohře; Regionální cestovní ruch

Abstract

This bachelor's thesis examines the visitation of cultural-historical sites in the Ohře River basin, with a focus on castles and chateaus. The aim is to understand the factors influencing the visitation of these landmarks and to propose strategies for their support and development. The thesis combines quantitative analysis of annual and monthly visitation data with qualitative exploration of factors such as property ownership, the impact of the COVID-19 pandemic, attractiveness of the landmarks, and accessibility. Findings suggest that ownership status and attractiveness play pivotal roles in increasing visitation. Negative impacts of site accessibility are balanced by positive effects of visitor interest. Proposed tools for enhancing visitation include investment in infrastructure and marketing strategies. The research provides insights for strategic planning and support of cultural tourism in the region.

Keywords

Cultural heritage sites; Cultural tourism; Heritage conservation; Historical monuments; Ohře River; Preservation of cultural heritage; Regional tourism

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracoval/a jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem v práci neporušil/a autorská práva (ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, v platném znění, dále též „AZ“).

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje **AZ**, zejména § 60 (školní dílo).

Podle § 47b zákona o vysokých školách souhlasím se zveřejněním své práce podle Směrnice pro vedení, vypracování a zveřejňování závěrečných prací na VŠPJ, a to bez ohledu na výsledek obhajoby.

Beru na vědomí, že VŠPJ má právo na uzavření licenční smlouvy o užití mé bakalářské práce a prohlašuji, že **s o u h l a s í m** s případným užitím mé bakalářské práce (prodej, zapůjčení apod.).

Jsem si vědom/a toho, že užít své bakalářské práce či poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠPJ, která má právo ode mě požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, vynaložených vysokou školou na vytvoření díla (až do jejich skutečné výše), z výdělku dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence.

V Jihlavě dne 22. dubna 2024

.....

Podpis studenta/ky

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval paní profesorce Ing. Ivice Linderové, PhD., za její cenné rady, podporu a odborné vedení v průběhu mé bakalářské práce. Také děkuji všem, kteří mi poskytli potřebná data a informace pro tuto studii. Nakonec bych rád poděkoval své rodině za jejich lásku, povzbuzení a pochopení během celého akademického procesu. Díky nim jsem mohl úspěšně dokončit tuto práci. Děkuji vám všem za vaši neocenitelnou podporu.

Obsah

Seznam obrázků.....	8
Seznam tabulek	9
Seznam Grafů	10
Seznam zkratk.....	11
Úvod	12
1 Teoretická část	13
1.1 Kulturní cestovní ruch	13
1.1.1 Charakteristika a specifika kulturního cestovního ruchu	14
1.1.2 Motivy k účasti na kulturním cestovním ruchu.....	15
1.1.3 Typologie návštěvníků kulturního cestovního ruchu	17
1.2 Kulturně historické památky	18
1.2.1 Postavení hradů a zámků v primární nabídce cestovního ruchu v ČR	18
1.2.2 Řízení a management kulturně-historických památek	19
1.2.3 Ochrana kulturně historických památek	21
1.2.4 Národní památkový ústav a jeho vliv na rozvoj kulturního cestovního ruchu....	28
2 Výzkumná část	30
2.1 Cíl a Metodika zkoumání.....	30
2.2 Charakteristika oblasti	31
2.2.1 Vymezení zkoumané oblasti	31
2.2.2 Atraktivity cestovního ruchu ve zkoumané oblasti	32
2.2.3 Charakteristika vodstva v oblasti	34
2.3 Charakteristika zkoumaných hradů	36
2.3.1 Hrad Budyně nad Ohří.....	37
2.3.2 Hrad Locket	38
2.3.3 Chebský hrad.....	39
2.4 Charakteristika zkoumaných zámků	40
2.4.1 Zámek Klášterec nad Ohří	40
2.4.2 Zámek Libochovice	42
2.4.3 Zámek Sokolov	43
2.5 Charakteristika návštěvnosti vybraných hradů v povodí řeky Ohře	45
2.5.1 Hrad Budyně nad Ohří.....	45
2.5.2 Hrad Locket	46
2.5.3 Chebský hrad.....	47
2.6 Charakteristika návštěvnosti vybraných zámku v povodí řeky Ohře	48
2.6.1 Zámek Klášterec nad Ohří	48
2.6.2 Zámek Libochovice	49

2.6.3	Zámek Sokolov	50
2.7	Diskuse	51
Závěr		52
Seznam použité literatury		55
Přílohy.....		58
Příloha A Tabulky.....		58
Příloha A.1		58
Příloha B Obrázky		60
Příloha B.1		60
Příloha B.2		60
Příloha B.3		61
Příloha B.4		61
Příloha B.5		62
Příloha B.6		62

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Mapa řeky Ohře	32
Obrázek č. 2: Hrad Budyně nad Ohří.....	60
Obrázek č. 3: Hrad Locket	60
Obrázek č. 4: Chebský hrad.....	61
Obrázek č. 5: Zámek Klášterec nad Ohří	61
Obrázek č. 6: Zámek Libochovice	62
Obrázek č. 7: Zámek Sokolov	62

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Příklady chráněných památkových území	24
Tabulka č. 2: Příklady historických knihoven	26
Tabulka č. 3: Příklady archeologických nalezišť	27
Tabulka č. 4: Klíčové prvky IISPP	29
Tabulka č. 5: Města na řece Ohři	33
Tabulka č. 6: Kulturně historické památky na řece Ohři	34
Tabulka č. 7: přítoky Ohře	35
Tabulka č. 8: Přehled Hradu Budyně nad Ohří.....	37
Tabulka č. 9: Přehled Hradu Loket	39
Tabulka č. 10: Přehled Chebského hradu.....	40
Tabulka č. 11: Přehled zámku Klášterec nad Ohří.....	42
Tabulka č. 12: Přehled zámku Libochovíe	43
Tabulka č. 13: Přehled zámku Sokolov	45
Tabulka č. 14: Roční návštěvnosti zkoumaných památek.....	51
Tabulka č. 15: Přírodní atraktivity	58

Seznam Grafů

Graf č. 1: Měsíční přehled prodeje vstupenek na hradě Budyně nad Ohří.....	45
Graf č. 2: Měsíční přehled návštěvnosti na hradě Locket.....	46
Graf č. 3: Roční návštěvnost na Chebském hradě.....	47
Graf č. 4: Měsíční návštěvnost na zámku Klášterec nad Ohří	48
Graf č. 5: Měsíční návštěvnost na zámku Libochovice.....	49
Graf č. 6: Roční návštěvnost muzea Sokolov	50

Seznam zkratek

KCR - Kulturní cestovní ruch

WTO - The World Tourism Organization (Světová organizace cestovního ruchu)

NPÚ - Národní památkový ústav

UNESCO - United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu)

ČR - Česká republika

ÚSKP: Ústřední seznam kulturních památek České republiky

IISPP: Integrovaný informační systém památkové péče

GIS: Geografický informační systém

MIS: Systém pro evidenci a správu digitální dokumentace

ISAD: Informační systém o archeologických datech

CastIS: Systém pro správu mobilních fondů

Tritius: Systém pro správu odborných a historických knihovních a dokumentačních fondů

Úvod

Kulturní cestovní ruch je nejenom důležitým segmentem cestovního ruchu, ale zároveň hraje klíčovou roli v kulturním a ekonomickém rozvoji destinací. V rámci této formy cestovního ruchu jsou kulturně-historické památky hlavním lákadlem pro návštěvníky, kteří hledají poznání, inspiraci a ponoření se do historie a kultury daného místa. Tato práce se zaměřuje na podrobnou analýzu návštěvnosti kulturně-historických památek v oblasti povodí řeky Ohře, která je bohatá na významné památky a kulturní dědictví.

V teoretické části práce se věnujeme představení základních konceptů spojených s kulturním cestovním ruchem a kulturně-historickými památkami. Analyzujeme různé aspekty, jako je charakteristika kulturního cestovního ruchu, motivy návštěvníků a typologie turistů zájemců o kulturní zážitky. Dále se zaměřujeme na postavení a řízení kulturně-historických památek v České republice a zohledňujeme vliv Národního památkového ústavu na rozvoj a ochranu tohoto kulturního dědictví.

Ve výzkumné části práce stanovujeme cíle a metodiku našeho výzkumu a poskytujeme detailní charakteristiku zkoumané oblasti v povodí řeky Ohře. Analyzujeme atraktivitu cestovního ruchu v této oblasti, jež jsme pro výzkum zvolili. Pro upřesnění se jedná o 3 hrady a 3 zámky. Zvláštní pozornost věnujeme charakteristice návštěvnosti vybraných hradů a zámků, a to jak z hlediska historického významu, tak z hlediska jejich současné role v cestovním ruchu.

Pro sběr dat o návštěvnosti kulturně-historických památek v povodí řeky Ohře jsme využili statistiky a rozhovory se zástupci hradů a zámků. Statistiky návštěvnosti byly získány pouze pro šest objektů z osmi původně vybraných, vycházejíc z jejich vzdálenosti od toku řeky Ohře. Analytický přístup zahrnuje tvorbu grafů a tabulek pro porovnání frekvencí návštěv a statistickou analýzu. Studie zahrnují omezený časový rámec sběru dat a vliv nepředvídaných událostí, jako je pandemie, na turistické chování.

V diskusi a závěru práce reflektujeme získané poznatky a výsledky analýz a výzkumu. Nabízíme závěry a doporučení, která by mohla posloužit k efektivnějšímu využití kulturního dědictví v cestovním ruchu v regionu povodí řeky Ohře. Bakalářská práce se tak snaží přispět k lepšímu pochopení faktorů ovlivňujících návštěvnost kulturně-historických památek v této oblasti a poskytnout podklady pro udržitelný rozvoj a ochranu kulturního dědictví v rámci cestovního ruchu.

1 Teoretická část

1.1 Kulturní cestovní ruch

Ačkoliv se to na první pohled může jevit až téměř banální, definovat kulturní cestovní ruch není vůbec jednoduchá záležitost. Na kulturní cestovní ruch se dá nahlížet z nespočtu různých úhlů pohledu, i nyní pokud se zeptáte několika lidí, jak by vám definovali kulturní cestovní ruch budou jejich odpovědi podobné, ale zároveň zcela odlišné. Tato diverzita pravděpodobně vychází ze samotné podstaty člověka, kdy si ji každý utvoří tak, jak se mu hodí. Chceme-li definovat kulturní cestovní ruch musíme najít jeho podstatu. Tato podstata je složená ze 4 oblastí, jež společně kulturní cestovní ruch tvoří (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestovní ruch (KCR) představuje pro návštěvníky nejen způsob objevování nových míst, ale také hlubší interakci s místní kulturou a historií. Jedná se o zážitkovou aktivitu, která umožňuje turistům dotknout se jedinečného sociálního a kulturního dědictví dané destinace. Skrze KCR mají návštěvníci příležitost nejen pobavit se, ale také se vzdělat a lépe porozumět významu místa, jeho propojení s místní komunitou, tradičními hodnotami a kulturním kontextem. Díky kulturnímu prožitku mohou turisté zažít autentické příběhy, tradice a zvyky dané lokality, což přispívá k bohatšímu a hlubšímu cestovnímu zážitku (Kesner a spol., 2008).

Definice, se kterou se nejčastěji setkáme je operativního charakteru, to je způsobeno tím, že se jedná o tu nejrozsáhlejší kategorii pro definování kulturního cestovního ruchu a je částečně obsažena i v ostatních oblastech. Kulturní cestovní ruch je spjatý s turistickými aktivitami a místy, kde jsou provozovány. Kulturní cestovní ruch zahrnuje navštěvování kulturně historických památek jako jsou hrady, zříceniny, historické budovy, kláštery, chrámy, katedrály, zámky, muzea, galerie, festivaly či jiné kulturní akce spojené například s folklórem nebo tancem. Pokud tedy někdo navštíví kulturní památku jedná se o kulturního turistu a tato aktivita je označena jako kulturní cestovní ruch (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestovní ruch je konceptualizován z obchodní perspektivy, kde podporuje vývoj a marketing místní aktivit pro zahraniční i místní obyvatele. Kulturní cestovní ruch je chápán jako zájmové odvětví a jeho formy mají za úkol vzbudit v lidech touhu po cestování a návštěvě kulturně historických atraktivit. Je proto kladen velký důraz na vztahy mezi lidmi, místem a kulturním dědictvím (McKercher a du Cros, 2002).

Motivační segment představuje tu nejjednodušeji orientovanou oblast. Kulturní turisté nacházejí motivaci k cestování v jiných důvodech, než ostatní turisté. A tyto důvody definují kulturní cestovní ruch. Kulturní cestovní ruch je definován Světovou organizací cestovního ruchu (The World Tourism Organization) jako participace lidí v kulturně orientovaných aktivitách jako jsou poznávací výlety, návštěva památek a monumentů nebo cestování za studiem přírody, tradic, hodnot či života místních lidí (Tourism and Culture, 2023).

Kulturní cestovní ruch je jeden velký experiment. Experimentování je v našem kontextu chápáno jako objevování a poznávání nových charakteristických znaků jiných kultur, ať už přítomných či minulých. Kulturní cestovní ruch má člověka nejen vzdělávat, ale i bavit. Motivace samotná proto nevystihuje podstatu kulturního cestovního ruchu. Ano, člověk získá motivaci pro kulturní cestovní ruch, ale v momentě, kdy jej prožívá přechází do fáze objevování a experimentování

s jemu dosud cizí kulturou. Někteří lidé praktikují kulturní cestovní ruch, aby porozuměli významu v cizí kultuře, jiní ho pro změnu chápou jako hledání či výpravu za vyšším poznáním (McKercher a du Cros, 2002).

1.1.1 Charakteristika a specifika kulturního cestovního ruchu

Ať už cestujeme do vedlejší vesnice nebo na druhý konec světa, kulturní cestovní ruch nabízí něco pro obě skupiny, pro turisty i pro místní komunitu. To, co je dnes označováno jako kulturní cestovní ruch bylo pojmenováno teprve nedávno, a sice v 70 letech minulého století. Ovšem kulturní cestovní ruch má své kořeny již v období starověkého Říma. V 70 letech 19. století si výzkumníci uvědomily, že lidé cestují za pochopením kultury, tradic a kulturního dědictví dané destinace. Tím se zrodil pojem kulturní cestovní ruch. Na základě zdrojů a destinace lze předpokládat, že na trhu tvoří kulturní turisté až 70 procent všech turistů (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní turistika také poskytuje ekonomické přínosy prostřednictvím tvorby pracovních míst, podpory místních podniků a obchodů a zvýšení příjmů z turistického ruchu. Turisté, kteří cestují kvůli kulturním zážitkům, jsou často ochotni utratit více peněz za ubytování, stravování, suvenýry a další služby, což přispívá k hospodářskému růstu destinace. Kromě toho, že kulturní turistika přináší ekonomické výhody, má také pozitivní dopad na udržitelný rozvoj. Podpora kulturního dědictví a tradičních řemesel může pomoci chránit historické památky a zachovávat autentickou místní kulturu. Kulturní turistika může rovněž podněcovat ochranu životního prostředí a podporovat udržitelné praktiky cestovního ruchu, jako je odpovědné cestování a ochrana přírodních zdrojů (Richards, c2007).

V neposlední řadě má kulturní turistika vzdělávací hodnotu. Turisté, kteří navštěvují kulturní památky, muzea a galerie, mají příležitost rozšířit své znalosti o historii, umění a místních tradicích. To může vést k většímu porozumění a úctě k různým kulturám a podněcovat mezikulturní dialog a výměnu. Celkově lze říci, že kulturní turistika přináší širokou škálu výhod, které nejen obohacují turisty, ale také posilují místní komunity a přispívají k udržitelnému rozvoji destinací (Richards, c2007).

Faktem je a zůstává, že kulturní cestovní ruch je pouze součástí cestovního ruchu a jedná se tedy termín jemu podřízený, tím zákonitě platí že nadřazené jsou priority spojené s cestovním ruchem. Tedy komerční stránka cestovního ruchu je nadřazená potřebám managementu kulturního dědictví. Je proto kladen větší důraz na zisk než na stav turistických atrakcí. Tento fakt přirozeně netěší komunitu kulturního dědictví (McKercher a du Cros, 2002).

Charakteristickým znakem kulturního cestovního ruchu můžeme označit proces transformace. Konkrétně jde o transformaci kulturního potenciálu v něco, co může turista využít. Jak už bylo řečeno turisté jsou motivováni touhou po poznání a zážitku. Ať už se jedná o turistu, pro kterého jde o primární cíl jeho cesty, tak i pro ty pro které, je kulturní turistika náhodným prvkem. Veškerý cestovní ruch zahrnuje spotřebu zážitků a kulturní cestovní ruch tomu není žádnou výjimkou (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestovní ruch je specifický typ cestování, který se zaměřuje na poznávání a zažívání kulturního dědictví různých destinací. Mezi charakteristické znaky kulturního cestovního ruchu patří:

Zájem o kulturní památky a o návštěvu historických památek, muzeí, galerií, architektonických skvostů, archeologických nalezišť a dalších míst s kulturním významem (McKercher a du Cros, 2002).

Cestovatelé často interagují s místní kulturou a jsou motivováni poznávat místní kulturu, zvyky, tradice, gastronomii, umění a řemesla. Preferují autentické zážitky a interakci s místními obyvateli (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestování často slouží jako forma vzdělávání a osvěty. Turisté se chtějí dozvědět více o historii, umění, architektuře a tradičním životním stylu míst, která navštěvují, čímž kulturní cestovní ruch získává edukativní hodnotu (McKercher a du Cros, 2002).

Respekt k místnímu prostředí, jež je důležitý pro udržitelnost cestovního ruchu. Kulturní cestovní ruch zdůrazňuje důležitost zachování a respektu k místnímu prostředí, kulturnímu dědictví a životnímu stylu komunit, které jsou navštěvovány (McKercher a du Cros, 2002).

Podpora udržitelného rozvoje kulturního dědictví často zahrnuje ochranu a udržitelné využívání kulturních zdrojů s cílem minimalizovat negativní dopady turistického ruchu a podporovat místní ekonomiku a komunitu (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestování může zahrnovat různé aktivity, jako jsou prohlídky památek, festivaly, kulturní akce, kurzy vaření, řemeslné workshopy, koncerty tradiční hudby a tance a další (McKercher a du Cros, 2002).

Kulturní cestování může být spojeno s poznáváním regionálního a globálního kontextu, porovnáváním a kontrastováním různých kultur a historických tradic (McKercher a du Cros, 2002).

Tyto charakteristiky kulturního cestovního ruchu odrážejí důležitost porozumění, respektu a uznání kulturní rozmanitosti a dědictví na mezinárodní úrovni (McKercher a du Cros, 2002).

1.1.2 Motivy k účasti na kulturním cestovním ruchu

Motivace k cestování je komplexní fenomén, který je formován sociálním a kulturním prostředím, ve kterém jednatel žije. Toto prostředí ovlivňuje normy, hodnoty a očekávání, které formují rozhodování jednotlivce ohledně cestování. Jednatel je také ovlivněn sociálními vztahy, tradicemi a představami o cestování, které jsou v jeho sociálním prostředí rozšířené (Palatková, 2006).

Primární motivace k cestování zahrnuje především potřebu odpočinku a úniku ze stereotypu každodenního života. Tento druh motivace může být vyvolán touhou po relaxaci, změně prostředí nebo poznávání nových míst a kultur. Jedná se o vnitřní pohnutky, které podněcují touhu po cestování a objevování. Na druhou stranu, sekundární motivace se zaměřuje na praktické aspekty cestování, jako je zajištění bezpečného a pohodlného průběhu cesty. Sem patří obavy o bezpečnost během cestování, preferovaný druh dopravy (např. letadlo, vlak, auto), a také požadavky na ubytování (např. čistota, komfort) (Palatková, 2006).

Celkově je motivace k cestování silně ovlivněna sociálním prostředím jednotlivce a jeho individuálními potřebami, aspiracemi a očekáváními (Palatková, 2006).

Pro určení hlavní motivace účasti na kulturním cestovním ruchu je klíčové identifikovat hlavní důvody využívání nabízených služeb. Kultura a prvky kulturního cestovního ruchu se objevují u cestou, které jsou motivovány:

- poznáváním kultury a historie,
- poznáváním architektury a historických staveb,
- poznáváním a návštěvou poutních míst a sakrálních staveb,
- poznáváním tradic, nemotného dědictví,
- poznáváním historie v historických objektech,
- Poznávání tradiční kuchyně a gastronomie,
- Návštěva etnických komunit a tradičních vesnic,

Při rekreačním cestovním ruchu je hlavním cílem odpočinek a fyzická a duševní rekreace člověka. To však neznamená pouze pasivní relaxaci ale obvykle i využití sportovních aktivit či pobytu v přírodě. Rekreační pobyty jsou často doprovázeny komplexními balíčky, jejichž součástí jsou často právě kulturní a historické atraktivity. Svojí komplexností se rekreační cestovní ruch stává nejčastěji organizovaným typem cestovního ruchu, jehož součástí může být například i chataření či chalupaření (Kesner a spol.,2008).

Cestování je fascinující způsob, jak objevovat a poznávat různorodé aspekty světa kolem nás. Existuje několik hlavních motivací, které nás vedou k tomu, abychom se vydali na cestu. Jednou z nich je kulturně poznávací cestovní ruch, který se zaměřuje na poznávání historie, kultury a tradic, jak v cizích zemích, tak i ve vlastním prostředí. Tento druh cestování má výchovně-vzdělávací charakter a přispívá k obohacení kulturního povědomí společnosti (Kesner a spol.,2008).

Dalším zajímavým motivem cestovního ruchu je nábožensky orientované cestování, které často zahrnuje návštěvu posvátných a poutních míst. Tento druh cestování je spojen s pojmem poutní turistika a klade důraz na zážitky spojené se sakrálními, kulturními a historickými místy spojenými s náboženskou tematikou (Kesner a spol.,2008).

Pro mnohé cestovatele je také důležité cestování se vzdělávacími motivy. To může zahrnovat účast na jazykových kurzech, řemeslných workshopech, gastronomických zážitcích, sportovních programech nebo specializovaných vědeckých programech. Tyto vzdělávací programy často poskytují možnost rozšíření dosavadních znalostí a jsou často doplněny kulturním cestovním ruchem, který pomáhá vyplnit volný čas účastníků (Kesner a spol.,2008).

Poznávání přírodního prostředí je také oblíbeným motivem cestování. Cestování zaměřené na poznávání přírody se soustředí na objevování různých geografických útvarů, národních parků, chráněných oblastí a divokého života. Specifickým druhem tohoto cestování je Ekoturistika, který klade důraz na ohleduplnost a odpovědnost vůči přírodě a její ochraně (Kesner a spol.,2008).

Nakonec, cestovní ruch se společenskými motivy často zahrnuje návštěvu přátel a rodiny nebo účast na různých socio-kulturních událostech, jako jsou festivaly nebo karnevaly. Tento druh cestování nabízí rozsáhlý a různorodý program plný zábavy a bohatého společenského života (Kesner a spol.,2008).

Všechny tyto formy cestování přinášejí možnost poznání a objevování nových věcí, ať už jde o kulturní dědictví, přírodní krásy nebo společenské události, a přispívají tak k obohacení našeho životního zážitku (Kesner a spol., 2008).

V oblasti turistického výzkumu bylo využito několik teoretických rámců k vysvětlení motivací turistů a jejich volby destinací. Mezi tyto teorie patří například teorie plánovaného chování a žebříček cestovní kariéry. Avšak jedním z nejvíce rozšířených konceptů je tzv. „Push-and-pull theory“. V rámci kulturního cestovního ruchu byla tato teorie aplikována na zkoumání motivací a chování návštěvníků v různých kontextech. (Douglas a spol., 2024).

Push faktory ve svém jádru představují různé motivace a pudy, které podněcují lidi k cestování. Mezi ně patří touha po odpočinku a relaxaci, potřeba získat prestiž, touha po dobrodružství a objevování nových míst, stejně jako zájem o sebezkoumání a osobní rozvoj. Tyto faktory fungují jako motivační síla, která pohání lidi k tomu, aby opustili své domovy a vyrazili za objevem nových destinací (Douglas a spol., 2024).

Naopak Pull faktory se zaměřují na to, co přesně láká cestovatele k určité destinaci. Jsou to faktory, které vytvářejí přitažlivost daného místa a motivují jednotlivce k tomu, aby právě tam strávili svůj volný čas či dovolenou. Mezi tyto faktory mohou patřit historické památky a kulturní dědictví dané lokality, příznivé klimatické podmínky, možnosti relaxace a rekreačních aktivit, přítomnost unikátních zážitků či atraktivních událostí a festivalů. Tahové faktory tedy představují konkrétní charakteristiky destinace, které oslovují a přitahují cestovatele, a dělají dané místo zajímavým a atraktivním pro návštěvníky (Douglas a spol., 2024).

1.1.3 Typologie návštěvníků kulturního cestovního ruchu

Kulturním turistou rozumíme turistu, jenž přijde do styku s kulturou ať už úmyslně či nikoli. Ovšem každý turista má odlišnou míru zájmu o kulturu a na této odlišnosti lze určit jejich typologii. Nejčastějším dělením kulturních turistů je na ty, pro které je kultura primárním cílem a na turisty pro které je návštěva kulturní atrakce spíše náhodnou aktivitou. McKercher a Du Cros (2002, s. 144) ve své práci vytvořily rozšířenou verzi typologie, kdy kulturní turisty rozdělili na 5 typů. Jedná se o typy vysoce motivovaný turista, vyhlídkový turista, příležitostný kulturní turista, vedlejší kulturní turista a náhodný kulturní turista.

Vysoce motivovaný kulturní turista – pro tento typ je kultura hlavním důvodem návštěvy (McKercher a du Cros, 2002).

Vyhlídkový turista – turista jenž navštěvuje kulturní atrakce, ovšem jeho zážitek není tak intenzivní (McKercher a du Cros, 2002).

Příležitostný kulturní turista – pro tento je kulturní atrakce netvoří primární cíl, ale pokud se nějaké účastní, odnáší si hluboký zážitek (McKercher a du Cros, 2002).

Vedlejší kulturní turista – tento typ považuje kulturu za slabý motivační prvek pro výběr cílové destinace, a pokud na ni narazí je jeho prožitek pouze povrchní (McKercher a du Cros, 2002).

Náhodný kulturní turista – poslední typ neplánuje návštěvu kulturních atrakcí a když se k nim blíže nachomýtné je jeho zážitek pouze slabým uspokojením (McKercher a du Cros, 2002).

1.2 Kulturně historické památky

Ministerstvo kultury České republiky prohlašuje za kulturní památky nemovité i movité objekty, nebo jejich soubory, které jsou významným svědectvím historického vývoje, životních zvyklostí a prostředí společnosti od nejstarších dob až po současnost. Z pohledu historického se můžeme bavit i o památkách spojených s významnými historickými osobnostmi či událostmi. Mezi kulturní památky lze zařadit i výtvoř, jež jsou projevem lidské kreativity a práce v různých oblastech lidské činnosti a mají hodnotu z hlediska revolučního, historického, uměleckého, vědeckého a technického dědictví. Kulturní památky jsou vnímány jako cenná díla a jejich zachování je ve prospěch celé společnosti. Proto jsou chráněny systémem státní památkové péče, což může znamenat určitá omezení pro vlastníky těchto objektů, ale koneckonců pomáhá zachovat to nejvíc cennější na jejich majetku (Národní památkový ústav, 2024).

1.2.1 Postavení hradů a zámků v primární nabídce cestovního ruchu v ČR

Primární nabídka cestovního ruchu zahrnuje různorodé prvky, které tvoří atraktivitu dané destinace. Patří sem přírodní krásy, kulturní a historické památky a události, které obohacují kulturní a společenský život destinace. Přírodní prostředí, jako jsou horské scenérie, jezera nebo pláže, představuje jednu ze základních lákadel pro turisty, kteří hledají relaxaci nebo dobrodružství v přírodě. Kulturní památky, jako jsou hrady, zámky, muzea a sakrální stavby, jsou dalším důležitým prvkem, který přitahuje zájem návštěvníků z celého světa. Tyto historické symboly odrážejí bohatou historii a kulturu dané destinace. Kulturně-sociální události, jako jsou festivaly, koncerty, veletrhy a sportovní akce, pak nabízejí zábavu a možnost poznání místního života a tradic. Celkově tyto prvky tvoří širokou škálu atrakcí, které přispívají k rozmanitosti a přitažlivosti destinace pro turisty (Kirářová, 2003).

Jedním z hlavních bodů, jež je potřeba si definovat je míra atraktivnosti kulturně-historických památek. Atraktivita nebo také přitažlivost, definuje míru nutkání k návštěvě kulturně-historických památek. Atraktivitu lze rozlišit do 3 skupin: primární, sekundární a terciální. Při atraktivitě primární jsou turisté ochotni cestovat do destinace i z velké vzdálenosti. Sekundární atraktivita představuje zájem pro turisty, kteří již v destinaci jsou. Netvoří tedy cíl jejich návštěvy. Atraktivita terciální je často vnímaná jako poslední možnost, co turistovi zbyla, popř. ji navštíví jen shodou okolností (Kesner a spol., 2008).

Druhým faktorem, podle kterého lze určit polohu kulturně-historických památek v nabídce cestovního ruchu je jejich jedinečnost. Zájem návštěvníků o různorodé destinace je ovlivněn právě jejich jedinečností. Destinace s výraznou jedinečností přitahují krátkodobé turisty, kteří cestují na krátké výlety nebo zahraniční turisty hledající rychlý únik během průjezdu městem. Naopak destinace s menší jedinečností přilákají opakované návštěvníky a ty, kteří plánují delší pobyt. Rodiny s malými dětmi často vyhledávají místa s vysokou jedinečností pro krátkodobé dovolené. Na druhou stranu, rodiny s více času na cestování, či bezdětné páry, mohou preferovat destinace s nižší jedinečností, případně navštěvují bližší lokality (Lew aj., 2004).

Klíčovým faktorem pro výběr destinace je subjektivní posouzení její jedinečnosti (a její přitažlivosti na trhu) ve srovnání s jinými místy nabízejícími podobné zážitky. Volba destinace je často ovlivněna její přitažlivostí. Pokud má turista možnost vybírat mezi dvěma různými destinacemi, pravděpodobně zvolí tu, která je pro něj atraktivnější (Lew aj., 2004).

Kulturní zdroje lze rozdělit do následujících typů: objekt, působiště významné osobnosti, událost, lokalita, tradiční výroba (řemeslo) a nemotné dědictví. Každý typ kulturního zdroje lze charakterizovat určitými parametry, které mohou být definovány buď úrovní (kvantifikace) nebo rozsahem či kvalitou (kvalifikace), které jsou pro daný typ kulturního zdroje typické. Tyto charakteristiky umožňují posoudit slabé, tak silné stránky a příležitosti, které je vhodné zohlednit při tvorbě produktu kulturního cestovního ruchu (KCR), který využívá daný typ kulturního zdroje. Mezi kulturní zdroje patří archeologická naleziště, muzea, hrady, zámky, historické budovy, významné budovy spojené s historickými osobnostmi, zříceniny, umění, sochařství, galerie, festivaly, slavnosti hudby a tance, folklor, divadla, tradiční řemeslné dílny, historická městská centra, náboženské a tradiční poutě, technické památky, významné parky a zahrady a další objekty, místa a nemotné výsledky lidské činnosti, které reprezentují člověka a jeho kulturu (Kesner a spol.,2008).

Kulturní objekty, jako jsou památky, umělecká díla nebo historické stavby, jsou klíčovými prvky kulturního dědictví. Tyto fyzické artefakty mají značnou kulturní a historickou hodnotu a jsou důležité pro porozumění historii a kultuře daného místa nebo společnosti. Jsou chráněny jako kulturní dědictví a přispívají k obohacení našeho kulturního povědomí (Kesner a spol.,2008).

Působiště významných osobností jsou dalším významným kulturním zdrojem. Tyto lokality spojené s umělci, spisovateli, vědci nebo politiky mají také vysokou kulturní a historickou hodnotu. Jsou často spojeny s významnými událostmi nebo díly dané osobnosti a přinášejí hlubší porozumění kultuře a historii místa (Kesner a spol.,2008).

Kulturní události, jako jsou festivaly, výstavy, historické bitvy nebo koncerty, jsou dalším důležitým prvkem kulturního dědictví. Tyto události mají významný kulturní dopad a jsou důležité pro zachování identity a tradic daného místa nebo společnosti. Přinášejí lidem společenské spojení a zážitky, které posilují kulturní povědomí (Kesner a spol.,2008).

Lokality s kulturním významem, jako jsou historická města, památníky přírody nebo archeologická naleziště, jsou důležitými centry kulturního dědictví. Tyto místa jsou spojena s důležitými událostmi, tradicemi nebo přírodními fenomény a přinášejí nám poznání o historii a kultuře dané oblasti (Kesner a spol.,2008).

Tradiční výroba a řemesla jsou také klíčovými prvky kulturního dědictví. Techniky a dovednosti předávané z generace na generaci, jako je keramika, tkalcovství nebo kovářství, jsou důležité pro zachování kulturní identity a dědictví určitého místa nebo kultury (Kesner a spol.,2008).

Nemotné dědictví, jako jsou jazyk, zvyky, tradice, hudba nebo folklor, představuje imateriální aspekty kultury. Tyto prvky jsou přenášeny ústně nebo praxí a mají významný vliv na identitu a společenské vazby určité komunity nebo skupiny lidí. Jsou nedílnou součástí kulturního dědictví a přispívají k rozmanitosti a bohatství lidských kultur (Kesner a spol.,2008).

1.2.2 Řízení a management kulturně-historických památek

Myšlenka kulturního managementu vyvolává kontroverze. Na jedné straně se zdá, že kulturní management poskytuje speciální rámcové podmínky pro manažery kulturních památek, které se liší od běžných norem a pravidel platných pro jiné organizace. Na druhé straně však dochází k tlaku na uplatňování komerčních a manažerských strategií v oblastech, které mají estetickou

povahu. Kulturní management lze tedy obecně chápat jako kombinaci těchto dvou přístupů, která čerpá z oblastí kulturních studií, manažerských studií a sociální teorie (Bilton, 2023).

Nicméně, kulturní management se potýká s dalšími kontroverzemi. Jednou z nich je otázka udržitelnosti daného místa, což je problém běžně spojený s cestovním ruchem, zejména pak v případě kulturních a historických památek. Zde se střetávají společenské a estetické hodnoty s ekonomickými hodnotami a požadavky na efektivitu podnikového managementu. (Bilton, 2023).

Dnes jsou za restaurováním a opětovným využíváním kulturně-historických památek dva hlavní motivy: cestovní ruch a atraktivita bydlení. Bohužel však tyto modely rozvoje, které jsou agresivně využívány městy, často spočívají ve vykořisťovatelských ekonomických praktikách a jsou kvantitativně měřeny počtem návštěvníků nebo růstem nájmu v určitých oblastech. Přitom se často opomíjí skutečnost, že místa kulturního dědictví jsou rovněž nositeli znalostí, dovedností a kompetencí, které by mohly přispět k jejich udržitelnému rozvoji, jak z hlediska ochrany kulturní hodnoty památek, tak z hlediska podpory místních komunit (Taylor a Verdini, 2022).

Důležitou součástí managementu památek je také zapojení lokálních komunit, odborníků, vládních institucí a nevládních organizací, aby společně přispívali k ochraně a udržitelnému rozvoji těchto cenných kulturních a historických artefaktů. Zdroje tradic, zejména historické památky, jsou neprenositelné a neobnovitelné, a proto je důležité zajistit jejich ochranu a správu. Tyto památky představují hmatatelné spojení s minulostí, přítomností a budoucností a mají klíčový význam pro zachování kulturní identity a dědictví (Timothy a Boyd, 2003).

Nicméně, často se dostávají do konfliktu mezi zájmy jejich ochrany a využití v cestovním ruchu. Proto je nezbytné, aby byly tyto památky dobře řízeny. To zahrnuje efektivní strategie ochrany, správu, a udržitelné využití památek. Dobrý management památek by měl zahrnovat vyvážený přístup mezi ochranou jejich autenticity a zpřístupněním veřejnosti, aby mohly být památky uchovány pro budoucí generace a zároveň využívány k vzdělávacím, kulturním a ekonomickým účelům. K řízení kulturně historických památek využívá management tyto prvky: ochrana, dostupnost, vzdělávání, významnost, zábava, finanční prvek, místní komunita a kvalita (Timothy a Boyd, 2003)

Samotná ochrana kulturního dědictví je klíčovým prvkem, který zaručuje, že historické památky budou zachovány pro budoucí generace. Správný management památek je tedy nezbytný, aby se zajistilo, že jejich užívání v současnosti nepoškozuje jejich hodnotu či schopnost užití pro budoucí generace (Timothy a Boyd, 2003).

Dostupnost kulturního dědictví je rovněž důležitá, protože památky mají smysl pouze tehdy, když jsou přístupné lidem. Je však třeba dbát na to, aby přílišná dostupnost nevedla k přílišnému opotřebení nebo poškození památek. Proto je důležité najít rovnováhu mezi zajištěním dostupnosti a ochranou památek (Timothy a Boyd, 2003).

Vzdělávání hraje klíčovou roli v tom, aby návštěvníci rozuměli významu a důležitosti památek. Když lidé porozumí historii a kulturní hodnotě památek, budou mít větší respekt k nim a bude jim současně věnována větší pozornost ochrany těchto památek (Timothy a Boyd, 2003).

Významnost památek spočívá v tom, že by měly být významné pro co nejširší obecnost. Každý návštěvník by měl mít možnost opustit památku s lepším porozuměním jejího významu a přínosu. Památky by měly také poskytovat hrdost místním obyvatelům (Timothy a Boyd, 2003).

Zábava je důležitým prvkem při návštěvě památek, protože lidé si při nich mohou užít zábavné aktivity. Nicméně je třeba respektovat hranice mezi zábavou a požadavky na ochranu památek, aby nebyly poškozeny (Timothy a Boyd, 2003).

Finanční prvek je také důležitý, protože památky musí být finančně udržitelné. Je však třeba hledat finanční prostředky i mimo vstupné, zejména pro nákladné údržbové a restaurační práce (Timothy a Boyd, 2003).

Místní komunita by měla být zapojena do správy kulturního dědictví a měla by mít prospěch z turistického ruchu. Památkové oblasti by měly mít pozitivní ekonomický dopad na místní obyvatele (Timothy a Boyd, 2003).

Kvalita služeb poskytovaných v památkových oblastech je důležitá pro konkurenceschopnost na turistickém trhu. Kvalitní vybavení, čistota, kvalifikovaný personál a další prvky přispívají k celkovému zážitku návštěvníků z památek (Timothy a Boyd, 2003).

1.2.3 Ochrana kulturně historických památek

Ochranou kulturně-historických památek se na různých úrovních zabývají různé organizace a instituce. Na globální úrovni se ochranou kulturního dědictví zabývá UNESCO (Organizace spojených národů pro vzdělání, vědu a kulturu). UNESCO provozuje program Světového dědictví, který identifikuje, chrání a podporuje kulturní a přírodní památky, které mají výjimečnou hodnotu pro lidstvo.

Na evropské úrovni se ochranou kulturního dědictví zabývá Rada Evropy, zejména prostřednictvím Evropského dědictví, programu zaměřeného na identifikaci a ochranu kulturních památek, které mají význam pro evropskou kulturu a dějiny.

Na národní úrovni se ochranou kulturního dědictví obvykle zabývají národní památkové úřady, ministerstva kultury a jiné relevantní orgány. Tyto instituce mají za úkol identifikovat, registrovat, chránit a spravovat kulturní památky na území daného státu. Mohou také spolupracovat s mezinárodními organizacemi jako je UNESCO a přijímat opatření k ochraně a zachování kulturního dědictví.

a) Památkový fond. Nositelem národní a kulturní identity je Památkový fond. Tento rozsáhlý soubor historických předmětů, budov a areálů je společenským zájmem ochrany bez ohledu na jejich vlastnictví či majetkoprávní vztahy. V památkovém fondu je jako kulturní památka evidováno na 40 tisíc nemovitostí a skoro 49 tisíc movitých předmětů. Památkový fond je následně ochraňován státem (Národní památkový ústav, 2024).

Památková péče je klíčovým mechanismem pro realizaci veřejného zájmu o ochranu kulturního dědictví v České republice. Jedná se o komplexní soubor činností, které slouží k zachování a správě památkového fondu. Tato činnost je realizována jak samotnými vlastníky památek, tak správními orgány a odbornými organizacemi. Kromě toho zahrnuje i vědecké bádání, hodnocení a dokumentaci památkového fondu, vzdělávání odborníků v oblasti péče o památky a aktivity, které umožňují prezentaci kulturního dědictví veřejnosti. Základními činnostmi památkové péče jsou: ochrana památkového fondu, uchovávání památkového fondu, poznávání památkového fondu, zprostředkování (prezentace) hodnot památkového fondu a zprostředkování jeho památkových hodnot veřejnosti (Nakládání s památkovým fondem, 2024).

Ochrana kulturního dědictví je nezbytným krokem k zachování a uchování kulturních památek pro budoucí generace. Tento proces zahrnuje několik klíčových činností, které společně tvoří komplexní přístup k péči o kulturní památky (Nakládání s památkovým fondem, 2024).

Prvním krokem je ochrana památkového fondu. To zahrnuje identifikaci a vymezení památkových lokalit, vedení evidence památek a stanovení ochranných opatření, která mají za cíl chránit památky před poškozením a znehodnocením. Následně je důležité provést uchovávání památkového fondu. Tento proces zahrnuje správu a užívání památek, včetně konzervace, restaurování a dalších zásahů nezbytných k zachování jak movitých, tak nemovitých památek v co nejlepším stavu. Poznávání památkového fondu je dalším krokem v péči o kulturní dědictví. To zahrnuje provádění vědeckého výzkumu, monitorování stavu památek a pravidelnou inventarizaci a aktualizaci údajů o památkovém fondu. Tímto způsobem je možné lépe porozumět kulturnímu dědictví a jeho historickému kontextu. Nakonec je důležité zprostředkovat hodnoty památkového fondu veřejnosti. To se provádí prostřednictvím různých vzdělávacích aktivit a propagace, které mají za cíl přiblížit kulturní dědictví širé veřejnosti a podpořit zájem o jeho zachování a ochranu. Tímto způsobem se kulturní dědictví stává přístupnějším a je lépe chráněno pro budoucí generace (Nakládání s památkovým fondem, 2024).

b) Seznam světového dědictví UNESCO. Na základě Úmluvy o ochraně světového přírodního a kulturního dědictví z roku 1972 je sestavován seznam světového dědictví UNESCO tento seznam představuje jeden z nejznámějších přehledů kulturních a přírodních památek v České republice, jež mají mezinárodní status. Na rozdíl od památkového fondu, který převyšuje vlastnictví památek, Seznam světového dědictví převyšuje i samotné hranice mezi státy. Památky na tomto seznamu patří lidem celého světa (Národní památkový ústav, 2024).

Stát, který se podílí na Úmluvě o ochraně světového dědictví se podílí na mezinárodní snaze na ochranu a zachování kulturního a přírodního dědictví. Ochrana se projevuje příspěvky do mezinárodní fondu světového dědictví, pomoci na ochraně světového dědictví v jiných státech, účasti ve Výboru pro světového dědictví a participací na expertní spolupráci (Národní památkový ústav, 2024).

Aspekty ochrany světového dědictví jsou obsaženy v několika dokumentech, které vydala UNESCO, zejména v Úmluvě o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví a v operativních směrnicích pro provádění této Úmluvy. Dle Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage (1972) lze identifikovat následující klíčové aspekty ochrany:

- preventivní opatření,
- zásady ochrany a udržitelného rozvoje,
- zásady konzervace a restaurování,
- monitoring a hodnocení stavu památek,
- zajištění financování,
- zapojení komunity a participace veřejnosti,

Prevence je klíčovým prvkem ochrany světového dědictví. Identifikace možných hrozeb, jako je rozvoj, urbanizace, turismus nebo průmyslový rozvoj, umožňuje přijmout preventivní opatření,

která chrání památky před nežádoucími vlivy (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Zásady ochrany a udržitelného rozvoje spojují ochranu památek se zásadami udržitelného rozvoje. Tímto způsobem je zajištěno, že ochrana kulturního dědictví bere v úvahu potřeby současných i budoucích generací a je integrována do širšího rámce udržitelného rozvoje (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Konzervace a restaurování památek jsou prováděny s důrazem na zachování autentičnosti, historického kontextu a kulturní hodnoty. Stanovení metod a postupů je nezbytné pro zachování integrity památek a respektování jejich historického významu (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Monitoring a hodnocení stavu památek umožňuje pravidelné sledování stavu světového dědictví a identifikaci možných hrozeb. Tímto způsobem lze rychle reagovat a přijmout odpovídající ochranná opatření k ochraně památek (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Zajištění finančních prostředků a efektivní správa památek jsou klíčovými aspekty ochrany světového dědictví. Je nezbytné zajistit dostatečné financování pro ochranu a management památek a efektivní využívání lidských zdrojů pro jejich správu (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Zapojení místních komunit a veřejnosti do procesů ochrany a správy památek je důležité pro zajištění široké podpory a účasti při ochraně kulturního dědictví. Tímto způsobem je možné zajistit, že ochrana památek je vnímána jako společný zájem a je podporována širokým spektrem zainteresovaných stran (Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage, 1972).

Specifickou formou ochrany je vyhlášení památkových zón a památkových chráněných území, ochrana nemotného dědictví ve formě historických knihovnických fondů nebo archeologická naleziště. Tyto 3 kategorie památkové péče jsem doplnil i příklady jak z České republiky, tak i z jiných států Evropy.

c) Památková chráněná území. Pozornost památkové péče v některých případech vyžadují celá území, jež obsahují více kulturních památek v jedné lokalitě. Může se jednat o historické části měst, popř. i celá města nebo vesnice, s unikátní typem architektury či historickým významem. O zachování celkového obrazu těchto krajín usilují památkáři a kladou velký důraz na urbanistickou strukturu a zachování památkových hodnot (Národní památkový ústav, 2024).

Památková chráněná území lze rozdělit na dva typy, na památkové rezervace, dochovalá ucelená území se zástupem kulturních, a na památkové zóny, i zde je zachovaný půdorys i hmotná skladba ovšem zastoupení kulturních památek je zde slabší a některé části zóny mohly být časem narušeny větším zásahem. Oba typy rozlišujeme do několika skupin. Pro oba typy společné jsou městské a vesnické rezervace/zóny. Jedná se zde nejčastěji o historická jádra s významnými budovami a historickými půdorysy starých měst. Vesnické oblasti jsou více spjaté s kulturním vývojem společnosti a s tím spojené architektury (Národní památkový ústav, 2024).

V České republice existuje více než šest set plošně chráněných urbanistických celků, z nichž 294 jsou města a 276 jsou vesnice. Tato chráněná území se dělí na různé kategorie, jako jsou městské

památkové rezervace, městské památkové zóny, vesnické památkové rezervace a vesnické památkové zóny. Kromě toho jsou zde i speciální památkové rezervace a zóny, jako je komponovaný areál na Kuksu, technická památková rezervace v Josefovském údolí u Olomučan nebo památkové rezervace vybraných částí měst Františkovy Lázně, Cheb, Karlovy Vary a Mariánské Lázně (Národní památkový ústav, 2024).

Chráněná území zahrnují různé aspekty kulturního dědictví, včetně historické architektury, urbanistického plánování a krajinného designu. Jsou důležitou součástí kulturní identity České republiky a představují významné historické, architektonické a kulturní hodnoty. Díky nim je možné zachovat a prezentovat bohatou historii a tradice naší země. Rozsáhlá síť chráněných urbanistických celků ukazuje, že ochrana kulturního dědictví má v České republice vysokou prioritu a že je důležitá pro budoucí generace. Tato opatření jsou také důležitá pro udržení turistické atraktivnosti a ekonomického rozvoje, protože historická místa a památky přitahují návštěvníky z celého světa (Národní památkový ústav, 2024).

Chráněná památková území jsou v České republice běžným jevem, což je dáno bohatou historií země. Jako příklad jsem zvolil území ležící podél řeky Ohře, která se vyznačuje mnoha historickými památkami. Mezi ně patří královské město Žatec, s bohatou historií piva a památkově chráněnou vesnickou zónu Stekník. Z Evropy jsem vybral historické jádro města Krakova v Polsku, které je známé svou architekturou a kulturním dědictvím. Jako příklad vesnické památkové rezervace jsem zvolil Cinque Terra v Itálii, kde se nachází malebné vesničky na pobřeží Ligurské riviéry.

Tabulka č. 1: Příklady chráněných památkových území

Žatec	Žatec je královské město nacházející se v severozápadních Čechách na břehu řeky Ohře. Své bohaté historie a kulturního dědictví se může pyšnit již od starověku. Město má významné místo v české historii a je jedním z nejstarších a nejlépe dochovaných královských měst v České republice. V jeho historickém jádru najdeme malebnou renesanční architekturu, včetně renesančních měšťanských domů, které lemuje náměstí. Dominantou náměstí je impozantní radnice a za ní se vypíná chrám Nanebevzetí Panny Marie. Části městského opevnění, jako je Husitská bašta a Kněžská brána, dodávají městu jedinečnou atmosféru. V září 2023 bylo historické centrum Žatce spolu s jeho průmyslovou čtvrtí z 19. století zapsáno na seznam kulturního dědictví UNESCO, což potvrzuje jeho význam a hodnotu pro českou historii a kulturu (Městská památková rezervace Žatec, 2024).
Stekník	Stekník, malebná obec s bohatou historií, má kořeny sahající až do pravěku, jak svědčí řada archeologických nálezů. První písemná zmínka o této obci pochází z roku 1389. Původní název obce zněl Vzteklinec. Později se Stekník stal součástí líčkovského panství a později se střídal mezi různými majiteli. Historicky významným bodem je zámek postavený v roce 1681, který dal obci nový impuls. Stekník si udržuje svou historickou atmosféru díky zachovalé zástavbě z 18. století, což bylo v roce 1995 oceněno, když byl prohlášen vesnickou památkovou zónou (Chmelařský institut Žatec, 2019).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Tabulka č. 1: pokračování

Staré město v Krakově	Staré Město v Krakově je historicky nejstarší část tohoto významného polského města. Jeho centrum je vyhrazeno pro Hlavní Rynek, neboli náměstí, které je jeho srdcem, a Vavelský vrch, který dominuje nad řekou Vislou. Tyto lokality, spolu s památkami v sousední židovské čtvrti Kazimierz, byly mezi prvními zařazeny na Seznam světového dědictví UNESCO. Staré Město je bohaté na historické památky, včetně Mariackého kostela, Sukiennic a radniční věže. Celé město je obklopeno pruhem zeleně známým jako Planty, který vznikl na místě bývalého městského příkopu (Staré město v Krakově na seznamu UNESCO, 2024).
Cinque Terre	Cinque Terre je skvělým místem pro turisty, kteří chtějí objevit kouzlo Ligurské riviéry. Tato oblast se skládá z pěti malebných vesnic vybudovaných na skalnatých útesech nad azurovým mořem. Původně rybářské obce s vinnými terasami se dnes staly oblíbeným turistickým cílem. Oblast je zařazena na seznam světového dědictví UNESCO díky své přírodní kráse. V důsledku rostoucího turismu bylo zavedeno omezení počtu návštěvníků, aby se zachovala autentičnost a půvab této oblasti (Cinque Terre, 2017).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

d) *Historické knihovní fondy.* Častou součástí hradů zámků či klášterů jsou historické knihovny, které můžeme označit pravým českým unikátem. Jsou uchovávány v původních prostorách a skříních, což přispívá k jejich autentičnosti. Tyto knihovny, nazývané také interiérové knihovny, představují poklady obsahující středověké rukopisy, prvotisky a další cenné knihy. Unikátní význam, pomineme-li kolik svazků se zde nachází, tvoří možnost pozorovat kulturní odraz dané doby a zájmy, vzdělání a vývoj jednotlivých rodů jež svazky vlastnily (Národní památkový ústav, 2024).

Na území České republiky se dochovalo více než 350 takovýchto knihoven s obsahem přes 1 700 000 svazků. NPÚ se stará o fond jež obsahuje fondy jež čítají okolo 600 000 svazků. Tyto knihovny lze označovat za český unikát, jelikož zůstaly zachovány jako samostatné fondy. V jiných zemích Evropy byly jako soubory přemístěny do centrálních knihoven a jednotlivé knihy se téměř ztratili v jejich rozsáhlých fondech (Národní památkový ústav, 2024).

V historických knihovnách lze nalézt širokou škálu literatury z různých vědních oborů, jako je historie, filozofie, teologie, přírodní vědy, lékařství, politika, umění a psychologie. Každá knihovna reflektuje zájmy svých sběratelů, avšak existuje několik běžných témat, která jsou přítomna v mnoha zámeckých knihovnách. Mezi ně patří literatura s vojenskou tematikou, právní literatura, knihy o lovu, lesích, koních a genealogické publikace. Dále se zde často nachází díla o zemědělství, jelikož mnoho zámků bylo hospodářskými centry panství a majitelé se snažili shromáždit informace o moderních hospodářských metodách a novinkách v zemědělství (Národní památkový ústav, 2024).

Lokšanská knihovna je nejstarší dochovaná zámecká knihovna a tvoří tak ideální příklad. Jako druhý příklad jsem zvolil zámeckou knihovnu z Českého Krumlova. Jak jsem již uvedl, zámecké knihovny jsou českým unikátem, proto v jiných státech Evropy nalezneme historické knihovny pouze jako části velkých knihoven, toto je samozřejmě i případ Národní knihovny v Praze. Jako evropský příklad jsem si vybral Francouzskou národní knihovnu v Paříži.

Tabulka č. 2: Příklady historických knihoven

Lokšanská knihovna	Lokšanská knihovna byla založena v roce 1557 Kateřinou z Lokšan a nachází se v prvním patře zámku v Březnici v renesanční přístavbě věže. Je považována za nejstarší zámeckou knihovnu v Čechách. Atmosféra místa je neopakovatelná díky barevné celistvosti prostoru a zachované renesanční výzdobě. Interiér věže je laděn do svěží nazelenalé barvy a kazetový strop je bohatě malovaný. Knihovna obsahuje několik skříní a je prvním pokusem o přehledné a systematické uspořádání knih v policích v českých zemích. Obsahuje cenné knihy a spisy, včetně rukopisů a prvotisků z české historie, apoštolských kánonů, spisů předhusitského kazatelství, Jaroměřské bible z 13. století a naučných spisů Tomáše Akvinského (Vejvodová, 2018).
Český Krumlov	V Českém Krumlově se nachází zámek s bohatou knihovnou, jejíž historie sahá až do 14. století. Knihovna za Petra IV. z Rožmberka obsahovala prvotisky a rozmanitou literaturu. Eggenberská knihovna, nástupce rožmberské sbírky, byla dále rozšiřována dalšími členy rodu a obsahovala až 2296 svazků. Schwarzenberská knihovna, která převzala původní sbírku Eggenberků, byla známá svou encyklopedickou povahou a univerzálním obsahem. Dnes slouží především pro výzkumné účely a je umístěna v několika sálech zámku (Zámecká knihovna v Českém Krumlově, 2024)..
Francouzská národní knihovna	Francouzská národní knihovna v Paříži má bohatou historii. Její předchůdce, Královská knihovna, byla založena v roce 1368 Karlem V. Tato knihovna měla obsahovala 917 rukopisů. Po několika stěhování se definitivním sídlem stala budova nedaleko Louvru a bývalého Královského paláce. Pod ochranou Ludvíka XIV. došlo k velkému rozšíření a obohacení knihovny, která se po Francouzské revoluci stala národní knihovnou. V posledních letech prošla kompletní renovací a modernizací (Francouzská národní knihovna Richelieu, 2022).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

e) *Archeologické nálezy.* V souladu se zákonem o památkové péči využívají archeologové pojem „území s archeologickými nálezy“ tedy území České republiky, které bylo osídleno člověkem od počátku až po dnešní den, a lze na něm učinit archeologický nález. Aby se tyto nálezy náhodou neztratily, např. při stavebních pracích, je nutné před každým výkopem provést archeologický výzkum. Je tedy důležité informovat příslušné orgány dříve, než proběhne jakýkoli zásah do země. Archeologického výzkumu se následně ujmuou archeologické ústavy, Akademie věd ČR ale také Národní památkový ústav či některá muzea nebo univerzity (Národní památkový ústav, 2024).

Důležitou část archeologické práce tvoří přístup k danému výzkumu. Je důležité, aby člověk, jež výzkum vede, k němu přistupoval s vysokou mírou odpovědnosti a měl vysokou úroveň vzdělanosti, učenosti a znalostí v různých oblastech. I při velmi kvalitním archeologickém výzkumu jsou nálezové okolnosti nenávratně narušeny. Je tedy nutné provést co nejpodrobnější výzkum, aby poskytl maximální množství informací. Nález předmětu bez odborného zhodnocení a bez znalosti kontextu ztrácí svoji hodnotu pro další vědecký výzkum a poznání minulosti. Proto odborníci často poukazují na nebezpečí průzkumů detektory kovů, které mohou vést ke ztrátě důležitých informací o minulosti (Národní památkový ústav, 2024).

Informace získané z výzkumu jsou klíčové pro porozumění vývoje osídlení v dané krajině a událostí, které se v ní odehrály v průběhu času. Některé nálezy mohou být velmi nenápadné, jako například terénní reliéfy středověkých cest, místa, kde se v minulosti nacházela milířiště, sklárny a podobně. Studium těchto nálezů v jejich kontextu a nálezových okolnostech umožňuje archeologům porozumět životu a událostem minulých epoch a osídlení. Archeologické nálezy jsou klíčové nejen kvůli samotným fyzickým předmětům, které odkazují na minulé civilizace a kultury, ale také díky informacím, které poskytují o historickém kontextu, ve kterém byly nalezeny (Národní památkový ústav, 2024).

Příkladem mohou být archeologická naleziště, Březno u Loun a Tašovice, se nacházejí v Ústeckém a Karlovarském kraji České republiky. Tyto lokality poskytují důležité poznatky o pravěkém osídlení tohoto regionu, přičemž se rozkládají v oblasti, kterou protíná řeka Ohře, což má význam pro historický vývoj a životní podmínky pravěkých obyvatel. Naopak vliv na historii středověké Evropy měli, Vikingské muzeum v severním Německu, které poodhaluje dobrodružný svět Vikingů a "Britské Pompeje" v Anglii, z lomu Must Farm, představuje senzací minulého desetiletí s fascinujícími objevy z doby bronzové zachovanými v říčních naplaveninách.

Tabulka č. 3: Příklady archeologických nalezišť

Březno u Loun	Archeologický skanzen nedaleko Března u Loun vznikl na základě významného archeologického výzkumu z let 1950 až 1970. Během tohoto výzkumu byla na ploše asi 5 hektarů objevena řada významných archeologických artefaktů a struktur z různých historických období. Od roku 1981 zde probíhá výstavba experimentálního archeologického pracoviště a archeologického skanzenu, kde jsou rekonstruovány různé historické stavby. Mezi rekonstruovanými stavbami patří například dlouhý neolitický dům, polozemnice z doby stěhování národů, raně středověká keramická pec a zásobní jáma na obilí. Kromě rekonstrukcí stavů se ve skanzenu provádějí také experimenty týkající se obývání domů, výpalu keramiky a skladování obilí (Archeologický atlas ČR, 2024).
Tašovice	Hradiště Starý Locket, známé též jako Tašovice, vzniklo v průběhu 9. století na významné dálkové cestě mezi Čechami a Saskem. Archeologické nálezy naznačují, že v období mezolitu zde existovala zahloubená obydlí, doplněná kolekcí kamenných nástrojů. V raném středověku se hradiště stalo klíčovým centrem dnešní karlovarské pánve a pravděpodobně sloužilo k obraně vstupu do Čech od západu. Hradiště bylo opevněno dřevohlinitou hradbou s čelní kamennou plentou, ze které se dochoval val různé výšky. Bohužel, část tohoto areálu byla poškozena novověkým lomem, cestami a dalšími moderními zásahy (Archeologický atlas ČR, 2024).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Tabulka č. 3: Pokračování

Vikingské muzeum Haithabu	Vikingská osada Haithabu v Busdorfu byla v období od 9. do 11. století jedním z nejvýznamnějších obchodních center v severní Evropě. V muzeu v Busdorfu jsou vystaveny tisíce archeologických nálezů z této osady, včetně rekonstrukce vikingské lodi a části městského a přístavního komplexu. Tato expozice poskytuje fascinující pohled do života Vikingů v tomto regionu (Voss, 2023).
Britské Pompeje	V lomu Must Farm v Cambridgeshiru byly objeveny dobře zachované domy z doby bronzové, pocházející z období asi před 1000 lety před naším letopočtem. Tyto domy, nazývané "britské Pompeje", poskytují unikátní pohled do života v této době. Nálezy zahrnují nejen stavby, ale i artefakty, jako jsou keramické nádoby a zvířecí kosti, které poskytují důležité informace o tehdejší životě (ČTK, 2016).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

1.2.4 Národní památkový ústav a jeho vliv na rozvoj kulturního cestovního ruchu

Národní památkový ústav vykonává funkci odborné organizace státní památkové péče, což zahrnuje obnovu, správu, prezentaci a zpřístupnění unikátního souboru státních hradů, zámků a dalších historických objektů, které tvoří důležitou součást kulturního dědictví České republiky. Za druhé, poskytuje širokou škálu služeb spojených s památkovou péčí na území celé republiky, včetně formulace odborných vyjádření, dokumentace památek, metodické pomoci, archeologických výzkumů a stavebně historických průzkumů. Národní památkový ústav (NPÚ) je odbornou organizací, která má dva hlavní směry činností v oblasti péče o památky. NPÚ také aktivně pracuje na zachování tradičních hodnot v území, podporuje lokální ekonomiku a usiluje o moderní metodické postupy v oblasti ochrany kulturního dědictví. Jejím cílem je zajištění jednotné aplikace a kontroly těchto metod a postupů (Koncepte působení Národního památkového ústavu, 2022).

Jednou z hlavních činností Národního památkového ústavu je vedení evidence kulturních památek, a to prostřednictvím Ústředního seznamu kulturních památek České republik (ÚSKP). Jednotlivé památky jsou zde zapsány pod tzv. rejstříkovými čísly, ovšem to neznamená že jedno rejstříkové číslo to jedna kulturní památka. Jedno rejstříkové číslo může obsahovat i soubory objektů (například zámecký areál s hradem, hospodářskými budovami, zahradními altány a sochařskou výzdobou). Chráněných předmětů je tedy mnohem více než rejstříkových čísel, jichž je aktuálně téměř 89 tisíc. Evidenci vede NPÚ jak v papírové, tak i v digitální podobě. Tzv. Památkový katalog je veřejně přístupný a celostátně dostupný. Lze jej najít i na webu NPÚ (Národní památkový úřad, 2024).

Národní památkový ústav (NPÚ) má za úkol spravovat informační systémy týkající se hmotného kulturního dědictví. Tyto systémy tvoří integrovaný informační systém památkové péče (IISPP), který zahrnuje několik klíčových prvků:

- Památkový katalog,
- Oborový geografický informační systém (GIS),
- Systém pro evidenci a správu digitální dokumentace (MIS),
- Informační systém o archeologických datech (ISAD),
- Systém pro správu mobilních fondů (CastIS),
- Systém pro správu odborných a historických knihovních a dokumentačních fondů Tritius,

Tabulka č. 4: Klíčové prvky IISPP

Památkový katalog	Obsahuje detailní informace o památkách, včetně historie, architektury, stavu a dalších relevantních údajů
Oborový geografický informační systém (GIS)	Slouží k prostorovému zobrazení a analýze památkových lokalit a krajiny s ohledem na památkovou ochranu
Systém pro evidenci a správu digitální dokumentace	Umožňuje ukládání a správu digitálních dokumentů týkajících se památek, jako jsou fotografie, mapy, plány atd.
Informační systém o archeologických datech (ISAD)	Obsahuje informace o archeologických nálezech a výzkumech prováděných na památkových lokalitách
Systém pro správu mobilních fondů (CastIS)	Slouží k evidenci a správě mobilních artefaktů a sbírek, které jsou součástí památkového dědictví
Systém pro správu odborných a historických knihovních a dokumentačních fondů Tritius	Obsahuje informace o odborné literatuře, dokumentech a archivních materiálech týkajících se památkové péče

Zdroj: Koncepce působení Národního památkového ústavu, 2022

Tyto systémy jsou navrženy tak, aby byly otevřené a komplexní a aby poskytovaly relevantní a spolehlivé informace o památkách. Uživatelé těchto systémů mohou zahrnovat různé zájmové skupiny, jako jsou instituce, orgány veřejné správy, obce, vlastníci památek, badatelé a veřejnost obecně. Cílem těchto informačních systémů je zajištění efektivní správy a ochrany kulturního dědictví a zpřístupnění těchto informací široké veřejnosti (Koncepce působení Národního památkového ústavu, 2022).

Národní památkový ústav (NPÚ) disponuje širokou paletou odborných znalostí a specializací, které jsou klíčové pro úspěšné provádění památkové péče. Tato organizace má ve svých řadách odborníky s různými profesemi a dovednostmi, které jsou nezbytné pro zachování a ochranu kulturního dědictví. Tato rozmanitost znalostí a dovedností je jednou z hlavních výhod NPÚ ve srovnání s jinými organizacemi v České republice (Koncepce působení Národního památkového ústavu, 2022).

Aby se plně využil potenciál této rozmanitosti, je důležité zaměřit se na zvyšování kvality práce uvnitř NPÚ. Jedním z hlavních kroků k dosažení tohoto cíle je zajistit, aby památky spravované NPÚ byly vzorově spravovanými lokalitami. To zahrnuje provádění různých průzkumů a

dokumentace, včetně stavebně-historických průzkumů a archeologických výzkumů, které jsou klíčové pro pochopení historie a struktury daných památek (Konceptce působení Národního památkového ústavu, 2022).

Je také důležité, aby pracovníci NPÚ byli aktivně zapojeni do všech fází procesu obnovy a údržby historických objektů. Tímto způsobem mohou získávat ucelené zkušenosti a přispívat k efektivní ochraně kulturního dědictví. Cílem je minimalizovat rizika spojená se zásahy do struktury památek a zajistit, aby bylo kulturní dědictví zachováno a chráněno pro budoucí generace (Konceptce působení Národního památkového ústavu, 2022).

2 Výzkumná část

2.1 Cíl a Metodika zkoumání

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu návštěvnosti kulturně-historických objektů v povodí toku řeky Ohře, s důrazem na hrady a zámky. Cílem práce ve znění: *„Analyzovat návštěvnost kulturně-historických objektů v povodí toku řeky Ohře, se zaměřením zejména na hrady a zámky“* je porozumět turistickému zájmu o tyto významné památky a zkoumat faktory, které ovlivňují frekvenci návštěv. Hrady a zámky představují významné kulturní a historické dědictví této oblasti a jejich návštěvnost může být klíčovým ukazatelem turistické atraktivity regionu. Analýza návštěvnosti těchto objektů může poskytnout důležité poznatky pro plánování a rozvoj turistické infrastruktury v povodí řeky Ohře a přispět k udržitelnému rozvoji kulturního turismu v této oblasti.

Tato bakalářská práce má za cíl analyzovat návštěvnost kulturně-historických objektů v povodí toku řeky Ohře, s důrazem na hrady a zámky. K dosažení tohoto cíle jsou stanoveny následující výzkumné otázky:

1. Jaký vliv má charakter vlastnictví objektu na jeho návštěvnost?
2. Jaké negativní dopady sebou nese zpřístupňování kulturně-historických památek a růst návštěvnosti?
3. Jaké pozitivní dopady má zájem návštěvníků na kulturní památku?
4. Jaké nástroje je možné využít pro zvýšení návštěvnosti hradů a zámků?
5. Jaký vliv má vzdálenost kulturně historické památky od řeky na její návštěvnost?

Tato bakalářská práce se zaměřuje na analýzu návštěvnosti vybraných historických památek v povodí řeky Ohře s využitím kvantitativního přístupu. Výzkum je založen na kvantitativní analýze dat o návštěvnosti, která jsou poskytována příslušnými správci památek. Data zahrnují počty návštěvníků za určité období pro každou z vybraných památek, tj. tři hrady a tři zámky v dané oblasti.

Data o návštěvnosti byla shromážděna prostřednictvím emailové komunikace se zástupci jednotlivých hradů a zámků. Z celkového počtu osmi objektů byly nakonec získány statistiky návštěvnosti pouze pro šest lokalit: Hrad Budyně nad Ohří, Hrad Locket, Chebský hrad, Zámek Klášterec nad Ohří, Zámek Libochovice a Zámek Sokolov. Tato selekce byla provedena na základě vzdálenosti jednotlivých objektů od toku řeky Ohře. Data byla zaslána během května a června minulého roku a v březnu tohoto roku byla doplněna o statistiky za druhou polovinu minulého

roku. Tímto způsobem byly získány relevantní informace o návštěvnosti vybraných historických památek, které umožní provést důkladnou analýzu a porovnání.

Analýza dat je provedena prostřednictvím tvorby grafů a tabulek, které umožňují porovnání frekvencí návštěv jednotlivých památek. Dále je prováděna statistická analýza, zahrnující výpočet průměrných návštěvností, rozptylů a trendů v návštěvnosti. Při získávání dat je dbáno na respektování soukromí návštěvníků a dodržování platných zákonů a předpisů týkajících se ochrany osobních údajů. Mezi omezení této studie patří především omezený časový rámec měření návštěvnosti a možné změny v turistickém chování v důsledku nepředvídaných událostí, jako je například pandemie.

2.2 Charakteristika oblasti

V této části práce se zaměříme na podrobnou analýzu oblasti Poohří. Nejprve provedeme přehled různých forem cestovního ruchu, které jsou v této oblasti populární a přitažlivé pro návštěvníky. To zahrnuje zkoumání kulturních, historických a přírodních atraktivit, které Poohří nabízí. Poté se podíváme na konkrétní atrakce a zajímavosti v oblasti. Na závěr této sekce představíme tabulku s informacemi o vodstvu v oblasti Poohří, která poskytne přehled o přítocích řeky Ohře, které ovlivňují krajinu a ekosystém této oblasti.

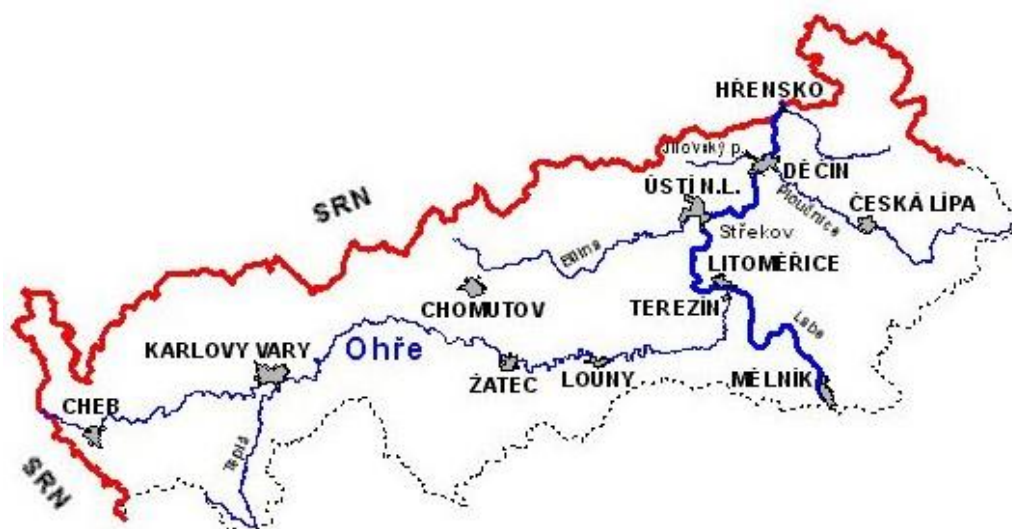
2.2.1 Vymezení zkoumané oblasti

Řeka Ohře, čtvrtá nejdelší řeka na území České republiky, má svůj původ v Německu, kde pramení ve Smrčinách poblíž města Weissenstadt v přírodním parku Fichtelgebirge. Po vstupu do Čech poblíž hraničního přechodu Pomezí nad Ohří napájí vodní nádrž Skalka, která slouží k regulaci průtoku a zároveň poskytuje rekreační možnosti (Hýža a Klega, 2009).

Krajina, kterou Ohře protéká, nabízí různorodé scenérie. Od historického města Cheb a malebných meandrů v okolí Kynšperka nad Ohří až po impozantní hrad Loket, který řeka obtéká v malebné krajině Chráněné krajinné oblasti Slavkovský les. Svou cestu pokračuje soutěskou Svatošských skal a dále k lázeňskému městu Karlovy Vary, kde je možné pozorovat přírodní krásy i architektonické skvosty (Hýža a Klega, 2009).

Překonávání jezů a skalního terénu dodává toku Ohře dynamiku, která zaujme nejen turisty, ale i milovníky přírody. Dále se řeka ubírá směrem k Doupovským horám, kde zpomaluje svůj tok a umožňuje pozorování okolní krajiny. Bývalé lázně Kyselka připomínají minulost, zatímco vodní nádrž Nechanice nabízí rekreační možnosti a ochranu před povodněmi (Hýža a Klega, 2009).

Ohře svým průběhem obohacuje krajinu Českého středohoří, kde se klikatí mezi městy Kadaň, Žatec, Louny, Libochovice a Terezín. Nakonec se spojuje s řekou Labe v Litoměřicích, kde končí svou cestu. Celkově je řeka Ohře důležitým přírodním a kulturním prvkem, který obohacuje krajinu a poskytuje různorodé možnosti pro rekreaci, turistiku a pozorování přírody (Hýža a Klega, 2009).

Zdroj: Ohře, 2001

2.2.2 Atraktivita cestovního ruchu ve zkoumané oblasti

Oblast Poohří skutečně není známá svou vysokou koncentrací turistických atraktivit v České republice a často má nižší úroveň atraktivity krajině ve srovnání s jinými regiony. Většina turistických cílů a zajímavostí v této oblasti jsou často navštěvovány pouze na krátkodobé, často jednodenní výlety, a někdy jsou dokonce pouze zastávkami na cestě k jiným destinacím. Nicméně i přesto existuje v této oblasti celá řada turistických cílů a atraktivit, které stojí za to objevit (Hálek, 2012).

Oblast Poohří, i přes svou relativně nízkou koncentraci turistických atraktivit v porovnání s jinými částmi České republiky, skrývá několik zajímavých míst, která stojí za návštěvu. Každá z těchto lokalit má své vlastní jedinečné kouzlo a historický nebo přírodní význam (viz příloha A).

V následující tabulce jsou shrnuty informace o historických a kulturních centrech a dalších významných městech přímo na řece Ohři. Každé město má své charakteristické rysy a lákadla pro návštěvníky, od bohaté historie a malebných uliček po impozantní památky a příjemné atmosféry. Tato tabulka poskytuje přehled o těchto městech, jejich klíčových atrakcích a historických zajímavostech, které činí každé z nich unikátním cílem pro turisty i milovníky kultury a historie.

Tabulka č. 5: Města na řece Ohři

Cheb	Historické a kulturní centrum nejzápadnějšího cípu České republiky s bohatými historickými památkami a malebnými uličkami (RHK Poohří, 2024).
Kynšperk nad Ohří	Historické město s malebnou polohou u řeky Ohře, lákající k prozkoumání svými památkami a starobylými uličkami (RHK Poohří, 2024).
Sokolov	Administrativní a kulturní centrum regionu s historickými budovami a příjemnou atmosférou (RHK Poohří, 2024).
Loket	Středověké město situované uvnitř zaklesnutého meandru Ohře s malebným historickým centrem a impozantním hradem (RHK Poohří, 2024).
Karlovy Vary	Nejvýznamnější lázeňské město v Čechách s lázeňskými domy, minerálními prameny a malebnými parky, lákající k relaxaci a odpočinku (RHK Poohří, 2024).
Klášteřec nad Ohří	Historické město s bohatou minulostí, lákající k procházkám po malebném náměstí, historických budovách a poznávání místní historie (RHK Poohří, 2024).
Kadaň	Královské město v malebném okolí s historickými památkami a úzkými uličkami, přitahující milovníky historie a architektury (RHK Poohří, 2024).
Žatec	Významné středověké město se zajímavou historií a přátelskou atmosférou, lákající k procházkám po malebných uličkách a poznávání historie (RHK Poohří, 2024).
Louny	Významné historické město s zachovalým historickým jádrem, lákající k procházkám po malebných uličkách, historických budovách a památkách (RHK Poohří, 2024).
Budyně nad Ohří	Historické město s bohatou minulostí, malebným náměstím, historickými budovami a impozantním hradem, lákající k procházkám a poznávání místní historie; s možností návštěvy Jandova muzea, nabízejícího pohled do bohaté historie regionu (RHK Poohří, 2024).
Terezín	Památník na místech utrpení během nacistické okupace, sloužící jako místo vzpomínky a úcty k obětem (RHK Poohří, 2024).
Litoměřice	Jedno z nejstarších českých měst, ležící na soutoku Labe a Ohře, známé svým historickým centrem lákajícím návštěvníky k procházkám a poznávání historických památek (RHK Poohří, 2024).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Následující tabulka poskytuje přehled významných hradů a zámků v západních Čechách spolu s jejich popisem a historickými informacemi. Tyto historické památky představují důležitou součást kulturního dědictví regionu a lákají návštěvníky k prohlídkám svých expozic, které často

zahrnují muzea, galerie či zachovalé interiéry s bohatou historií. Od gotických hradů až po barokní zámky, každý z těchto objektů přináší jedinečný pohled do minulosti a obohacuje turistickou nabídku západních Čech.

Tabulka č. 6: Kulturně historické památky na řece Ohři

Hrad Loket	Gotický hrad pojmenovaný podle blízkého meandru řeky Ohře, navštívený císařem Karlem IV. a jeho synem Václavem IV. Nabízí prohlídku starého vězení proměněného v muzeum útrpného práva a expozici porcelánu a archeologických nálezů (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Hrad Ostroh	Vojenský opěrný bod zmiňovaný již ve 14. století. Z původního hradu se dochovala věžovitá brána s příkopem a část obvodové hradby. Dnes zde najdeme zámek s expozicemi interiérů, nábytku a výstavou dějin porcelánu a etnografickou expozici (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Hrad Vildštejn	Založený v 12. století, patřící v 15. století chebským měšťanským rodům. Nedávno zakoupen soukromým podnikatelem, opraven a otevřen jako restaurace a muzeum s archeologickou expozicí (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Zámek a lázně Evženie	Spojeny s historií z roku 1881, nabízejí prohlídku anglického parku s exotickými dřevinami a expozici českého, čínského a japonského porcelánu. Lázeňské areály lákají k odpočinku a relaxaci (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Zámek a pivovar Chyšce	Založený ve 12. století, vlastněn potomky rodiny Lažanských. Zde zřízena restaurace a muzeum věnované Karlu Čapkovi. Zámecký areál zahrnuje pivovarskou restauraci (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Zámek Valeč	Zmiňovaný ve stejném období jako Karlovy Vary, prošel několika staletími změn majitelů. Nyní se obnovuje, prohlídka zaměřena na stavební styly a zámecký park se sochami Matyáše Bernarda Brauna (Hrady a Zámky v okolí, 2016).
Zámek Krásný dvůr	Známý i z filmové obrazovky, nabízí prohlídku 18 místností s nábytkem z 17. a 18. století. Okolní anglický park příjemně doplňuje atmosféru historického zámeckého prostředí (Hrady a Zámky v okolí, 2016).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

2.2.3 Charakteristika vodstva v oblasti

Následující tabulka poskytuje přehled charakteristik řek, jež se vlévají do řeky Ohře, včetně informací o pramenech, toku, ústí a dalších významných rysů. Tyto charakteristiky zachycují přírodní a kulturní rysy každého toku, které přispívají k jeho jedinečnosti a turistické atraktivitě. Každá z uvedených řek má své specifické vlastnosti, které nabízejí návštěvníkům možnosti pro objevování a poznávání regionu a jeho bohatého kulturního dědictví.

Tabulka č. 7: přítoky Ohře

Řeka	Pramen	Ústí do Ohře	Charakteristika
Svatava	Německo	Sokolov	Svatava, s úzkým údolím a kamenitými břehy, protéká historickými městy a nabízí jedinečné prostředí pro turisty a milovníky přírody. Přítoky napájející říčku a lesnaté okolí vytvářejí malebnou krajinu, která láká návštěvníky k prozkoumání této regionální perly (Švorc a Švorcová, 2006).
Rolava	Krušné Hory	Karlovy Vary	Rolava je charakteristická svým horským charakterem, kamenitým korytem a malebným údolím. Tato říčka poskytuje rekreační možnosti a prochází historickými městy na své trase, což přispívá k turistické atraktivitě regionu a zachování kulturního dědictví (Švorc a Švorcová, 2006).
Teplá	Teplá Vrchovina	Karlovy Vary	Řeka Teplá se vine úzkým kamenitým údolím a prochází chráněnou oblastí, což nabízí jedinečné prostředí pro ekoturistiku a relaxaci v přírodě. Kromě historických památek poskytuje rekreační možnosti a lázeňská zařízení v Karlových Varech, což přitahuje návštěvníky nejen z České republiky, ale i ze zahraničí (Švorc a Švorcová, 2006).
Bystřice	Krušné hory	Soutok s Ohří	Bystřice je typickou horskou říčkou s kamenitým korytem a mírným tempem. Prochází malebnými krajinami, které jsou lemovány historickými památkami a poskytují příležitosti pro aktivní odpočinek a turistické aktivity v přírodě. Její trasa nabízí pohledy na krásné scenérie a je oblíbená mezi milovníky přírody i historie (Švorc a Švorcová, 2006).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Tabulka č. 7: pokračování

Řeka	Pramen	Ústí do Ohře	Charakteristika
Liboc	Doupovské hory	Libočany	Liboc má charakter regulovaného toku, který proudí většinou širokým údolím mezi poli. Tento říční úsek je přerušen řadou stupňů a je často využíván pro různé účely, včetně regulace průtoku vody a využití vodní energie. Liboc prochází oblastí bohatou na historii a přírodu, což činí z něj důležitý prvek kulturního a ekologického dědictví regionu (Švorc a Švorcová, 2006).
Blšanka	Doupovské hory	Trnovany	Blšanka se vyznačuje postupným rozšiřováním svého koryta a mírným tokem bez výrazných peřejí. Tato malebná říčka protéká okolím historických památek, což dodává krajině zvláštní kouzlo a přitahuje turisty a milovníky historie. Její přítoky napájejí rybníky, které jsou součástí kulturního a ekologického dědictví regionu, a poskytují útočiště pro mnoho druhů zvířat a rostlin (Švorc a Švorcová, 2006).
Chomutovka	Krušné hory	Postoloprty	Chomutovka, s prameny v Krušných horách, nese svůj tok malebným Bezručovým údolím, charakterizovaným hlubokými lesy a kamenitým řečištěm, které nabízí jedinečné scenérie pro turisty i rekreační aktivity. Při průchodu městem Chomutov je její tok částečně zakryt, což je typické pro mnoho městských oblastí. Tato částečná regulace toku umožňuje využití prostoru pro městské zástavby a infrastrukturu, ale také klade nároky na ochranu před povodněmi a ekologickou udržitelnost (Švorc a Švorcová, 2006).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

2.3 Charakteristika zkoumaných hradů

V nedávném průzkumu jsme se zaměřili na významné hrady v povodí řeky Ohře. Mezi objekty zkoumané v tomto šetření patřily Hrad Budyně nad Ohří, Hrad Loket a Chebský hrad. Tyto historické pevnosti představují důležitou součást kulturního dědictví regionu a přitahují pozornost svou architekturou, historií a významným místem, které zastávaly v minulosti. Jejich zkoumání a dokumentace přispívá k lepšímu porozumění historii této oblasti a zachování kulturního dědictví pro budoucí generace.

2.3.1 Hrad Budyně nad Ohří

Věrohodné prameny se zmiňují o panství a hradu v Budyni již ve 12. a 13. století, např. v kronice Václava Hájka z Libočan. Vodní hrad a opevněné městečko se následně za vlády krále Jana Lucemburského stává na téměř tři století majetku pánů z Hazmburka. Pobývali zde spisovatelé, hvězdáři i alchymisté, a zdejší knihovna se prý vyrovnala knihovně Hasištějských z Lobkovic. Toto vrcholné období hradu nastalo za dob panování Jana Zbyňka z Hazmburka. Pod jeho taktovkou se z Budyně stalo významné centrum vzdělanosti. V roce 1551 byl však hrad značně poškozen po výbuchu prachárny v severovýchodní věži. Před a zejména po této události se renesančními úpravami začíná hrad měnit v zámek. Budyně byla renesančně přestavěna a patřila k nejnádhernějším panským sídlům v Čechách. Důkazem nám může být nádherný „Zlatý“ sál z konce 16. století, jež obsahuje i dochovanou freskovou výzdobu (Dvořáček, 2007).

K romantizující obnově dochovaných částí zámku došlo teprve s lety 1902 až 1911 a byl zde umístěn klášter milosrdných sester. Vedle renesančních interiérů si zde může návštěvník prohlédnout slavné doby Budyně 16. století, i obnovenou alchymistickou dílnu z doby Jana Zbyňka Zajíce z Hazmburka (+ 1616). Tehdy zde působil i nejvýznamnější český alchymista Bavor mladší Rodovský z Hustiřan. Tento všestranně vzdělaný přírodovědec, astronom, matematik a filosof v Budyni také roku 1592 zemřel. (Dvořáček, 2007).

V prostorách hradu Budyně bylo ve dvacátých letech 20. století založeno Jandovo muzeum, jehož obsah tvoří hlavně dary cestovatelů a soukromé sbírky obyvatel žijících v okolí Budyně. Toto muzeum čítá bezmála čtyři tisíce exponátů, mezi kterými nalezneme i velice zajímavé předměty a také již zmíněnou alchymistickou dílnu, která je instalována v prostorách, kde se alchymistické i jiné pokusy v 16. století prováděly. Ojedinelá expozice alchymistické dílny obsahuje vedle alchymisty používaných prvků také ukázkou laboratoře s celou řadou pecí, pícek, kahanů, díží a receptů na výrobu všeho, o co se alchymisté v minulosti pokoušeli (Vodní hrad a Jandovo muzeum, 2017).

Při návštěvě vodního hradu mohou návštěvníci vidět zdařilou vycpaninu nilského krokodýla, který byl na budyňské panství přivezen v začátku 16. století. Expozice muzea i prohlídková trasa jsou zpřístupněny celoročně. Při prohlídce muzea absolvují návštěvníci i prohlídkovou trasu interiérů hradu. V muzeu může návštěvník shlédnout rozmanitou sbírku střelných zbraní a trofejí z poznávacích cest bývalých majitelů hradu či archeologických vykopávek z období 3 tisíc let př. n. l. (Vodní hrad a Jandovo muzeum, 2017).

Tabulka č. 8: Přehled Hradu Budyně nad Ohří

Rok založení	Počátek 13. století
Otevírací doba	Od 8:00 do 19:00
Expozice	Vodní hrad Jandovo muzeum
Prohlídky	Prohlídky začínají každý den mimo pondělí mimo sezónu 10:30 do 15:00 Květen – Září jsou prohlídky až do 16:00
Vstupné	Dospělí – 130 Kč Děti – 50 Kč

Zdroj: Vodní hrad a Jandovo muzeum, 2017

2.3.2 Hrad Loket

Již od svých počátků byl Loket významným hradem. Po zániku nedalekého hradu Sedlec se stalo nezbytným najít nové vhodné místo pro královský úřad. Za vlády rodu Lucemburků se Loket stal opakovaně sídlem členů královského rodu. V roce 1319 zde pobývala Eliška Přemyslovna spolu se svým synem Václavem, později známým jako Karel IV. Ten zde byl na příkaz svého otce, krále Jana Lucemburského, také nějaký čas vězněn. Podle starých záznamů se Jan Lucemburský dozvěděl, že jeho manželka, královna Eliška Přemyslovna, chystá spiknutí proti němu, s cílem dosadit za nového českého krále jejich syna Václava (Wagnerová, 2012).

Za panování Václava IV. prošel Loket hned několika přestavbami, což vedlo k výraznému rozšíření hradu, a tím se Loket stal jedním z nejpevnějších středověkých hradů středověké Evropy. Pokud na hradě nebyl přítomen někdo z královské rodiny, spravoval hrad královský purkrabí jako zástupce krále. V okolí hradu vznikl systém služebných dvorů, a tak zde působil i manský soud. Systém takto přetrval až do poloviny 17. století. Nicméně již v roce 1434 Zikmund zastavil město i hrad svému kancléři Kašparu Šlikovi. V roce 1562 pak hrad přešel do majetku měšťanů. Po třicetileté válce došlo k úpadku hradu a v roce 1725 se zde rozšířil rozsáhlý požár, který téměř zničil celý hrad. Obrat nastal paradoxně až na začátku 19. století, kdy byla na hradě zřízena věznice (Wagnerová, 2012).

Původní podoba hradu zahrnovala základní prvky opevnění, palácovou budovu a výraznou hranolovou věž, která stála na nejvyšším bodě skalního hřebene. Naproti této věži, na opačném konci hradního areálu, stála kaple. Zvláštní pozornost si zaslouží její rozměry, protože šlo o rotundu s průměrem pouhých 3,6 metru, čímž se stala nejmenší stavbou tohoto typu v Čechách. Z této kaple se dochovalo jen málo. Navzdory tomu je hradní areál považován za jedno z nejlépe zachovalých středověkých objektů v naší zemi (Wagnerová, 2012).

Exponáty z navracených loketských sbírek nalezneme v markrabství hradu. V jejich repertoáru nalezneme dřevěné sochy, plastiky, loketskou lékárnu nebo nábytek používaný posledních tři sta let. K vidění je i legendární loketský meteorit, který vzbuzoval zájem i samotného Johanna W. Goethe. Netradičními zajímavostmi jsou umělecky zpracované střelecké terče. Na stěnách slavnostního sálu jsou k vidění kopie z historie hradu a města Loket a unikátní nástěnné malby z doby vlády Václava IV. zobrazují výhled do hradních zahrad a zbytky erbů a figurálních motivů. Velkou pozornost budí expozice obsahující rozmanité historické zbraně, chladné i palné, a ukázky staré vojenské výstroje a přileb. V autentických prostorách sklepního vězení hradu Loket doplňují pohyblivé figuríny podívanou mrazivými výkřiky a sténáním trestanců (Hrad Loket, 2023).

Tabulka č. 9: Přehled Hradu Loket

Rok založení	Rok založení hradu se různí. Obecně se tedy uvádí druhá polovina 12. století.
Otevírací doba	Denně od 9:00 do 16:00
Expozice	Loketské sbírky, Útrpné právo, Zbraně, Gotické nástěnné malby, Dokumenty, Porcelán
Prohlídky	Prohlídka obsahuje prohlídku celého hradu
Vstupné	Dospělí – 175 Kč Děti – 140 Kč
Víkendové akce	Mimo kulturní akce během celého roka lze navštívit i menší víkendové akce zahrnující: Divadlo Rytířské slavnosti Vinobraní Vánoční trhy
Svatby a pronájem	Mimo akcí, kterých se lze účastnit po celý rok, Hrad Loket poskytuje možnost pronajmout si sál (na výběr je ze dvou možností) anebo se na hradě nechat oddat v obřadní síni s personálem v dobových kostýmech

Zdroj: Hrad Loket, 2023

2.3.3 Chebský hrad

Císaři Svaté říše římské měli různá sídla, nikoliv jediné stálé město, a často putovali po celém území říše. Na svých cestách jim sloužily císařské falce, v podobě středověkých hradů. Ty se lišily ve své podobě, ale měly společné základní architektonické prvky, jako byly paláce s velkými královskými sály, kaple a obranné věže. Obvykle se hrady nacházely v odstupu přibližně 30 kilometrů, což odpovídalo jednomu dni cesty na koni, a vytvářely tak síť sídel, po kterých se panovník se svým dvorem pohyboval (Chebský hrad, 2024).

Původní slovanské osídlení, které bylo od konce 10. století chráněno opevněným hradištěm se koncem 11. století stala součástí severní bavorské marky, která byla tehdy spravována hrabaty z Vohburgu. V první polovině 12. století páni z Vohburgu na místě zaniklého hradiště postavili kamenný románský hrad. Hradu se ujal císař Fridrich II. Barbarossa a nechal jej v šedesátých letech 12. století přestavět na falc pro občasné pobyty jeho císařské družiny. Stavba, jež byla dokončena roku 1183, se původnímu románskému paláci příliš nepodobala, zbyly pouze obvodní zdi, avšak o někdejší nádheře svědčí ostění srušených oken. Románská Černá věž, pojmenovaná podle velkých bosovaných kvádrů z černého sopečného tufu, se stala dominantou celého areálu. Nejcenější památkou hradu je kaple s obdélníkovým půdorysem a dvěma patry. Její přízemí je románské, zatímco patro již patří raně gotické architektuře. Kaple je zasvěcena sv. Erharda a sv. Uršuly, a je známá též jako dvojitá kaple. První zmínky o kapli se datují do roku 1213, rok poté co císař Fridrich II. Barbarossa potvrdil českým králům dědičný královský titul svým podpisem Zlaté buly (Dvořáček, 2007).

Hrad opakovaně navštěvoval císař Fridrich II. Barbarossa, dokonce zde pořádal říšské sněmy. Před svým odjezdem na třetí křížovou výpravu se tu i krátce zabydlel. Bohužel při výpravě ho

potkala nečekaná smrt na toku řeky Salef. Během své existence prošel hrad mnoha válečnými konflikty, včetně husitských válek, třicetileté války a napadení vojsky Ludvíka XV. za vlády Marie Terezie. Je známo, že každý hrad má svou legendu o strašidelném jevu, a na hradě chebském není jinak – údajně tam bloudí duchové věrných přívrženců Albrechta z Valdštejna, kteří zemřeli při útoku 25. února 1634 (Hrad Cheb, 2023).

Chebský hrad je jediným příkladem říšské falce na území dnešní České republiky. Je nejen nejvýchodněji položenou falcí, ale také jednou z těch, které si nejlépe zachovaly svou původní středověkou podobu. Z paláce se zachovaly pouze obvodové zdi, ale stále jsou viditelné tři pětidílná románská okna s mramorovými sloupky na severní stěně královského sálu. Podlahu paláce kdysi tvořily dřevěné trámy, což dokazují kamenné opěrné konzoly na zdech. Ve spodním patře, které je dnes zapuštěné pod úroveň nádvoří, pobýval ozbrojený císařův doprovod. Pozoruhodné je, že Černá věž a kaple zůstaly téměř neporušené (Chebský hrad, 2024).

Tabulka č. 10: Přehled Chebského hradu

Rok založení	Počátek 12. století
Otevírací doba	Od Listopadu do Března – od 10:00 do 15:00 (pouze So a Ne) Od Dubna do Října – od 10:00 do 17:00 (v létě do 18:00) (Út až Ne)
Expozice	Hradní palác Černá věž Kuchelhaus Mlýnská věž Kasematy Kaple sv. Erharda a Uršuly Hradní nádvoří
Prohlídky	Prohlídka obsahuje prohlídku celého hradu
Vstupné	Dospělí – 100 Kč Děti – 50 Kč
Svatby	I na Chebském hradě lze uspořádat svatební obřad. Obřad lze uskutečnit v obřadní síni nebo na hradním nádvoří.

Zdroj: Hrad Cheb, 2023

2.4 Charakteristika zkoumaných zámků

Během nedávného průzkumu jsme se zaměřili na významné zámky v povodí řeky Ohře. Do našeho šetření byly zařazeny tři významné objekty: Zámek Klášterec nad Ohří, Zámek Libochovice a Zámek Sokolov. Tyto elegantní a historicky významné zámky jsou klíčovými symboly regionálního dědictví. Jejich architektura, historie a kulturní význam přitahují pozornost badatelů i turistů. Prozkoumání těchto zámků a jejich dokumentace přispívá k hlubšímu porozumění historii a kultuře této oblasti a pomáhá při zachování bohatého kulturního dědictví pro budoucí generace.

2.4.1 Zámek Klášterec nad Ohří

Výstavbu panského domu na břehu řeky Ohře inicioval v roce 1514 Volf Dětrich Fictum. Tento původní dům byl přestavěn jeho potomky na impozantní zámecký komplex v prvních letech 17.

století. Nicméně, během třicetileté války, utrpěl zámek dvěma útoky ze strany švédských vojsk, což způsobilo značné škody. Po pobělohorských konfiskacích v roce 1653 se majitelé stali Thunové, kteří započali další velkorysou přestavbu zámku. S pomocí italského stavitelství v čele s Rossim de Lucou a architekta Carlem Luragem, zámek prošel rozsáhlou barokní proměnou a získal podobu, kterou známe dodnes (Dvořáček, 2007).

Barokní sídlo mělo čtyři křídla s jedním patrem a obdélným nádvořím. Kolem zámku vznikla krásná barokní zahrada se samostatnou salou terrenou. Součástí této proměny byl i výstavba raně barokního letohrádku s terasou a arkádovou chodbou, zdobený sochami od mistra Jana Brokoffa. Vedle zámku stojí farní kostel Nejsvětější Trojice a Thunská hrobka, další historicky významné budovy v areálu (Dvořáček, 2007).

Zámek prošel další významnou přestavbou po požáru v roce 1784, kdy došlo k pozdně barokním úpravám interiérů pod vedením stavitele Augusta Gruebera. Vnější barokní architektura však utrpěla další škody při požáru, který následoval, a v roce 1858 byla provedena pseudogotická rekonstrukce zámku podle návrhu architekta Václava Hagenauera (Dvořáček, 2007).

Dnes je v rekonstruovaném zámku umístěna vzácná expozice porcelánu ze sbírek Umělecko-průmyslového muzea v Praze. Turisté, kteří navštíví zámek během sezóny, mohou využít možnost navštívit zámeckou vyhlídkovou věž a Thunskou hrobku, které představují další atraktivní body v celkovém komplexu zámku Březnice (Dvořáček, 2007).

Farní kostel Nejsvětější Trojice, který je nedílnou součástí zámeckého komplexu, byl zahájen k výstavbě v roce 1665 pod vedením Michaela Osvalda Thuna. Tento raně barokní kostel byl navržen italským architektem Carlem Luragem a jeho stavba byla svěřena do rukou italského stavitele a štukatéra Rosima de Luca. V rámci kostela byla také budována krypta pod kněžištěm, která je důležitou historickou památkou. Tato krypta, přístupná ze schodiště kněžiště kostela, návštěvníkům poskytuje pohled do minulosti a je důležitým prvkem kulturního dědictví regionu (Zámek Klášterec nad Ohří, 2024).

V novogotickém zámku v Klášterci nad Ohří je od roku 1953 instalována vzácná expozice porcelánu ze sbírek Umělecko-průmyslového muzea v Praze. Tato expozice představuje poutavý pohled na vývoj porcelánu od starověkých orientálních vzorů až po evropské exempláře, které jsou umístěny ve čtyřech sálech a na chodbě prvního patra zámku. Každá místnost je pečlivě uspořádána tak, aby návštěvníci mohli sledovat vývoj technik, stylů a designů porcelánu v průběhu času (Zámek Klášterec nad Ohří, 2024).

Historie českého porcelánu je v expozici zvlášť zdůrazněna. Ve 21 místnostech na prvním patře zámku je podrobně dokumentována produkce a inovace českého porcelánu. Návštěvníci mají možnost vidět nejen výsledné výrobky, ale také se dozvědět o procesech jejich výroby, vlivu historických událostí a módních trendů na vývoj české porcelánové výroby (Zámek Klášterec nad Ohří, 2024).

Tabulka č. 11: Přehled zámku Klášterec nad Ohří

Rok založení	Jako panský dům v roce 1514
Otevírací doba	Od 9:30 do 17:30
Expozice	Zámecká věž Darovaný porcelán
Prohlídky	Na zámku je hned několik prohlídkových okruhů: Porcelánový okruh Pohádkový okruh Hravý středověk Prohlídka kostelů a Thunské hrobky
Vstupné	Porcelánový okruh (200 Kč/ 160 Kč) Pohádkový okruh (120 Kč/ 90 Kč) Hravý středověk (100 Kč/ 50 Kč) Prohlídka kostelů a Thunské hrobky (200 Kč/ 160 Kč)
Pronájem sálů	V prostorách zámku si lze pronajmout: Renesanční sál Nádvoří Sala Terrena Na kulturní, školící a vzdělávací akce
Svatby	Na zámku lze uspořádat svatební obřad v zámecké obřadní síni, ve velkém Renesančním sále nebo v zámeckém parku.

Zdroj: Zámek Klášterec nad Ohří, 2024

2.4.2 Zámek Libochovice

Libochovice začaly jako malá vesnice a postupem času se rozrostly do městečka, které se stalo významným centrem. Jejich historie sahá až do roku 1335, kdy byla poprvé zmíněna tvrz. Tvrz byla panským sídlem až do 16. století, kdy Jan starší z Lobkovic zakoupil libochovické panství od Házmburků. Jan starší se rozhodl přestavět gotickou tvrz na renesanční zámek, který se postupem času stal důležitým centrem kultury a společenského života (Dvořáček, 2007).

Během stavovského povstání a třicetileté války byly Libochovice vystaveny mnoha nepokojům a zámek utrpěl značné škody. Nicméně, v roce 1676 zakoupil panství hrabě Gundakar z Ditrichštejna, který se rozhodl obnovit zámek. Poté, co zámek postihl požár, byl v letech 1684-1690 zrekonstruován pod vedením architekta Antonia Porty jako monumentální raně barokní budova. Zámek získal novou podobu s dvoupatrovou budovou, obdélníkovým půdorysem a výrazným rizalitem směrem k řece. Během této rekonstrukce byly vytvořeny i hospodářské budovy a kaple, které dodnes tvoří součást areálu (Dvořáček, 2007).

Vnitřní nádvoří zámku je částečně obklopeno pilířovými arkádami a spojuje se s parkem pomocí sala terrena, což zvýrazňuje elegantní spojení mezi architekturou a zahradním designem. Park zámku, původně navržený ve francouzském stylu, byl později částečně upraven na anglický park, ale v roce 1912 byl částečně obnoven podle původních plánů zahradníka Jana Tulipána. Dnes zámek i jeho okolí představují významnou kulturní a historickou památku, která přitahuje mnoho návštěvníků z celého světa (Dvořáček, 2007).

Libochovický zámek, často není výčtem architektonických skvostů české šlechty spravedlivě oceněn. Přesto je každé setkání s tímto impozantním sídlem překvapením. Libochovice totiž ukrývají mnoho překvapení a historických zajímavostí. Na domě v těsném sousedství zámku stojí pomník a pamětní deska, které připomínají, že se zde narodil český fyziolog, anatom a biolog světového významu Jan Evangelista Purkyně. Jeho otec, správce libochovického panství, zde zabezpečil prostředí, které umožnilo Janu Evangelistovi rozvinout jeho vědecké zájmy a talent. Tato historická spojitost dodává zámku a jeho okolí další vrstvu významu a zajímavosti, která přitahuje návštěvníky z celého světa (Wagnerová, 2016).

Před dvěma lety prošel zámek Libochovice významnou proměnou, kdy byla nahrazena stará muzeální expozice z 70. let minulého století novým prohlídkovým okruhem zaměřeným na poslední majitele zámku. Panství zdědil Hrabě Johann Josef Herberstein po své matce v polovině 19. století a prohlídka zámku Libochovice přináší pohled na život této šlechtické rodiny. Interiéry obsahují historický mobiliář a fotografie, doplněné exotickými trofeji a suvenýry z cest po Africe a Indii posledního majitele zámku, Josefa Johanna Herbersteina. Po skončení prohlídky můžete navštívit i expozici věnovanou Janu Evangelistovi Purkyně, významnému lékaři a vědci. Tato nová prezentace přináší fascinující pohled do historie tohoto impozantního sídla a jeho významných osobností (Libochovice, 2024).

Tabulka č. 12: Přehled zámku Libochovie

Rok založení	První zmínky o zámku jsou z roku 1336
Otevírací doba	Duben – (so-ne) od 9:00 do 15:00 Květen – Září (út-ne) od 9:00 do 16:00 Říjen – (so-ne) od 9:00 do 15:00
Prohlídky	Je zde pouze volně přístupná zámecká zahrada a základní okruh: Herbersteinové – zámecké interiéry z konce 19. století
Vstupné	Dospělí – 160 Kč Mládež – 130 Kč Děti – 50 Kč

Zdroj: Libochovice, 2024

2.4.3 Zámek Sokolov

Vodní tvrz je zmiňována v historických pramenech již od roku 1279 v podobě kruhové tvrze s palácem. V roce 1434 se stala majetkem Kašpara Šlika, který nechal na místě tvrze v roce 1480 postavit pozdně gotický hrad s obdélníkovým půdorysem a čtyřmi nárožními věžemi. Po bitvě na Bílé hoře byl majetek Šliků zkonfiskován a panství přešlo do rukou Nosticů. Hrad utrpěl během třicetileté války vážná poškození a v letech 1659-1663 jej nechal Jan Hartvik Nostic přestavět na zámek. Tento zámek pak později prošel úpravami v barokním a klasicistním stylu. Po roce 1945 sloužil zámek armádě, která jej zdevastovala a způsobila ztrátu cenného vybavení kaple a části knihovny. (Dvořáček, 2007).

V roce 1960 byl zámek v Sokolově vybrán jako sídlo pro Muzeum hornictví Sokolovska, přičemž toto muzeum se později v roce 1982 transformovalo nejprve na městské a poté na Okresní muzeum Sokolov. Postupem času se muzeum rozšířilo o odborná pracoviště a od roku 1986 také o novou stálou expozici. Během následujících let prošla expozice různými úpravami, ale nejvýznamnější změny nastaly na přelomu let 2012 a 2013, kdy došlo k rozšíření expozice. Nová

část expozice se věnuje historii rodu Nostitzů, kteří vlastnili zámek v období mezi lety 1622 a 1945. Další dvě místnosti jsou věnovány tvorbě malíře Davida Friedmanna, který působil na Sokolovsku v letech 1946 až 1947. Od roku 2014 probíhají postupné úpravy expozice, které mají být dokončeny v roce 2017. Kromě stálých expozic zahrnuje muzeum také výstavní sály, které slouží k pořádání krátkodobých výstav a dalších kulturních akcí (Muzeum Sokolov, 2018).

Sklepení sokolovského zámku je přístupné od roku 2019 a nabízí pohled do nejstarší historie zámku a Sokolova. Expozice zahrnuje archeologické objevy a nálezy z výzkumu sklepa, včetně základů původní tvrze z 13. století a geologických pokladů regionu. Vystavené vzorky minerálů a zkamenělin pocházejí z území Sokolovska a Karlovarského kraje. Expozice byla financována Ministerstvem kultury ČR a obsahuje exponáty z Muzea Sokolov, které se průběžně doplňují. Pro zájemce jsou k dispozici prohlídky a besedy k jednotlivým tématům. V oddělené části sklepa vznikla po nutných úpravách expozice sokolovského pokladu, zahrnující šperky, manžetové knoflíčky a hodinky z 19. a 20. století. Tyto cennosti byly objeveny při výkopových pracích v roce 1994 a restaurovány v letech 1996–1999. Kvůli bezpečnostním požadavkům nebylo jednoduché najít vhodné místo pro jejich trvalé vystavení, až rekonstrukce sklepa umožnila jejich bezpečnou expozici od roku 2019 (Muzeum Sokolov, 2018).

Kromě expozic umístěných přímo na zámku v Sokolově a jeho zámeckých sklepech, Muzeum Sokolov spravuje také další výstavní prostory. Mezi ně patří expozice ve štole v Jáchymově, dolu Jeroným a hornickém muzeu v Krásně. Tyto lokality poskytují návštěvníkům poutavý pohled na historii těžby a hornictví v regionu, a díky spolupráci s Muzeem Sokolov je možné propojit tyto expozice a nabídnout komplexní vhled do této významné části místního dědictví.

Jáchymov je významné české hornické město, proslulé těžbou stříbra a ražbou mincí tolarů. Odhalení polonia a radia v roce 1898 zdejšími manželi Curieovými ovlivnilo město, které se stalo známým i díky radonovým lázním. Masivní těžba uranu od konce 40. let vedla k nelidským podmínkám, kdy političtí vězni pracovali bez ochrany proti záření. Památkami na těžbu jsou areál štoly č. 1 a důl Svornost. Štola č. 1, ražená v letech 1952–1953, dnes obsahuje expozici důlní techniky. V roce 2012 byla zabezpečena i starší důlní díla z období stříbrné horečky (Muzeum Sokolov, 2018).

Důl Jeroným, kulturní památka od roku 1548, nabízí pohled do hornické historie. Byl propůjčen králem Ferdinandem I. městu Čistá, ale i přes rychlý rozvoj těžby se stal ztrátovým. Sestává z impozantních komor ze 16. století, kde jsou stěny zčernalé od sazí a zdobené rýhami po železkách havířů. Doly byly v provozu do konce 1. světové války a později v letech 1940–1943 a 1964–1966. Nyní probíhá jejich rekonstrukce (Muzeum Sokolov, 2018).

Muzeum v cínovém dole Vilém bylo zřízeno v areálu dolu, který vznikl kvůli nedostatku surovin během 1. světové války. Po válce byl důl uzavřen, ale nová éra ložiska Krásno začala v roce 1955. Muzeum Sokolov otevřelo první expozici v roce 1998 a od té doby prezentuje historii hornictví, města Krásno a obce Bischofsgrün. Nabízí ukázky lokomotiv, expozici důlní dopravy, výstavu báňského záchranářství a další atrakce. Návštěvníci si mohou projít naučnou stezkou a v létě vyzkoušet jízdu důlním vláčkem (Muzeum Sokolov, 2018).

Tabulka č. 13: Přehled zámku Sokolov

Rok Založení	První písemné sbírky se datují do r. 1279
Otevírací doba	Po celý rok Od St do Ne Od 9:00 do 12:00 – od 13:00 do 17:00
Expozice	Zámecké muzeum Zámecký sklep Zámecký poklad Štola číslo 1, Jáchymov (43 km od muzea) Důl Jeroným (14 km od muzea) Hornické muzeum Krásno (21 km od muzea)
Vstupné	Dospělí – 80 Kč Děti – 50 Kč

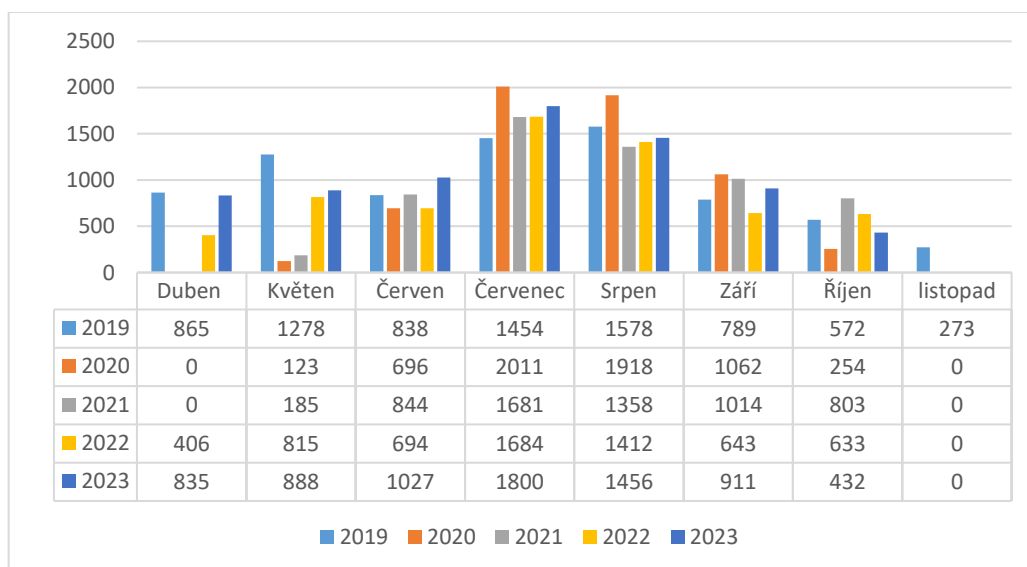
Zdroj: Muzeum Sokolov, 2018

2.5 Charakteristika návštěvnosti vybraných hradů v povodí řeky Ohře

Tato kapitola se zabývá analýzou návštěvnosti tří významných hradů v povodí řeky Ohře: Hrad Loket, Hrad Budyně nad Ohří a Chebský hrad. Cílem je porozumět demografickým charakteristikám návštěvníků, faktorům ovlivňujícím jejich turistické chování a motivacím pro návštěvu těchto historických památek. Tato analýza má poskytnout hlubší vhled do turistického ruchu v regionu a přispět k udržitelnému rozvoji a propagaci kulturního dědictví.

2.5.1 Hrad Budyně nad Ohří

Graf poskytuje měsíční přehled prodeje vstupenek ucelený jako pohled na vývoj prodeje vstupenek na Hrad Budyně nad Ohří v průběhu pěti let, konkrétně v letech 2019 až 2023. Data jsou rozdělena podle jednotlivých měsíců a zahrnují počet prodaných vstupenek za každý z těchto měsíců.

Graf č. 1: Měsíční přehled prodeje vstupenek na hradě Budyně nad Ohří

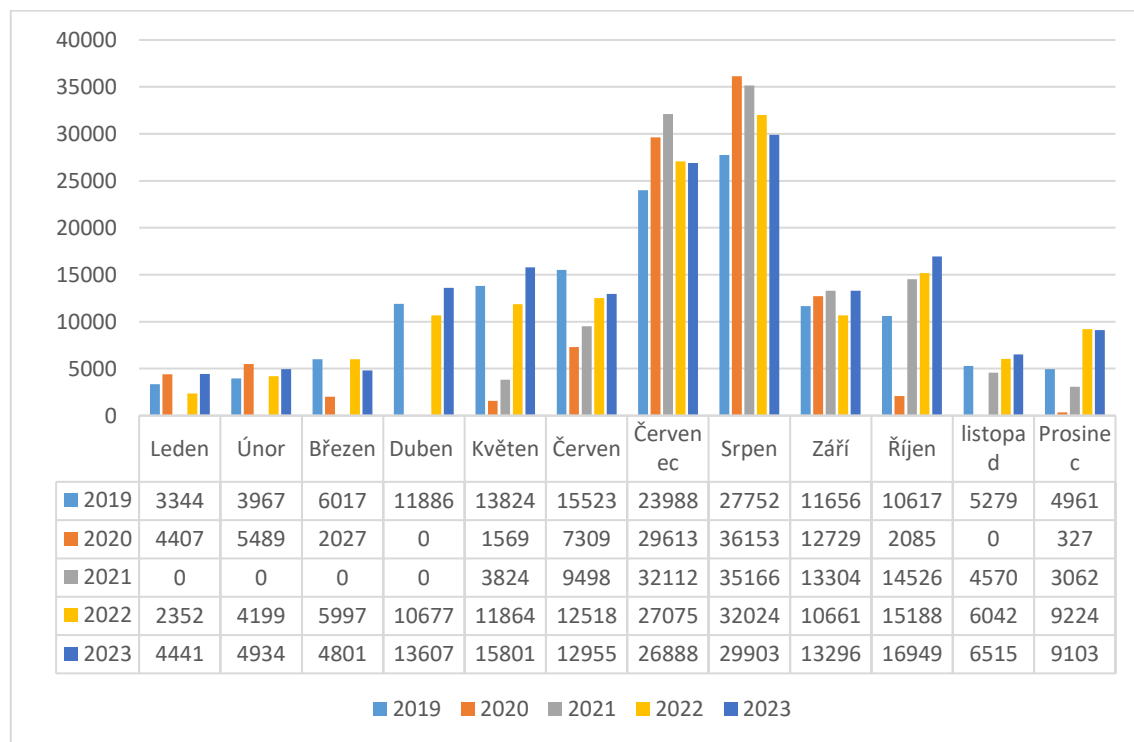
Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Tento graf zobrazuje měsíční přehled prodeje vstupenek za období let 2019 až 2023. Měsíční prodej je zobrazen pro každý rok a pro každý měsíc. V roce 2019 byl prodej vstupenek nejvyšší v měsících červenci a srpnu, kdy dosáhl svého vrcholu. V roce 2020 došlo k výraznému poklesu prodeje vstupenek v důsledku pandemie COVID-19, což vedlo k tomu, že v mnoha měsících byl prodej vstupenek nulový.

V roce 2021 se prodej vstupenek postupně zotavoval, s postupným nárůstem prodeje od jara do léta. V roce 2022 a 2023 se prodej vstupenek opět zvýšil, přičemž trend růstu byl patrný zejména v letních měsících. Celkově lze pozorovat, že prodej vstupenek vykazuje sezónní výkyvy, s vrcholy v letních měsících a poklesem na podzim a v zimě. Tento graf také ukazuje vliv pandemie COVID-19 na prodej vstupenek v roce 2020 a postupné zotavení od roku 2021.

2.5.2 Hrad Loket

Graf poskytuje měsíční přehled návštěvnosti a detailní informace o počtu návštěvníků v průběhu pěti let, konkrétně v letech 2019 až 2023. Data jsou uspořádána podle jednotlivých měsíců a zahrnují počet návštěvníků za každý z těchto měsíců

Graf č. 2: Měsíční přehled návštěvnosti na hradě Loket

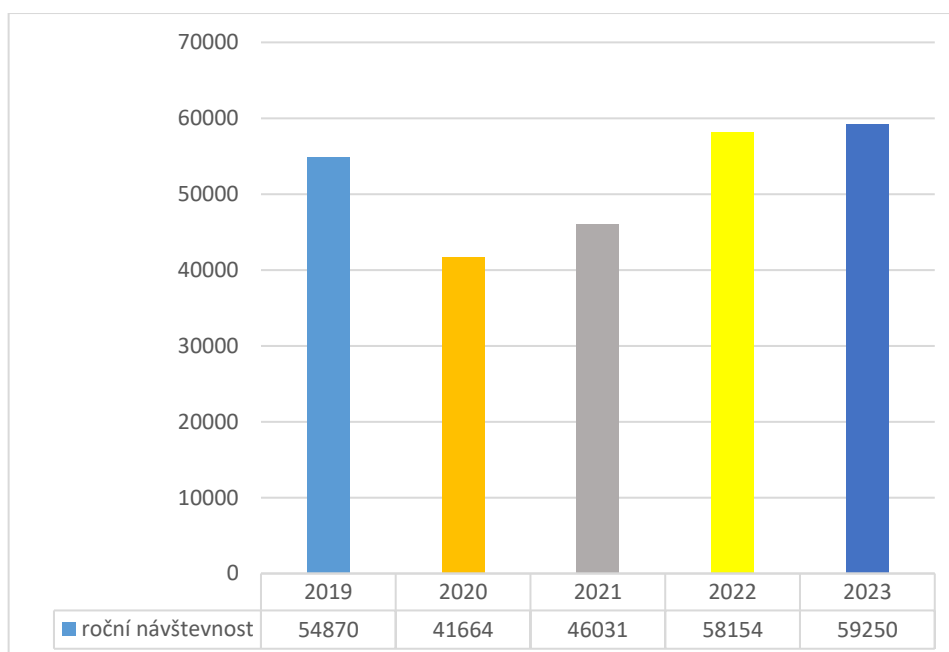
Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Graf zobrazuje měsíční přehled prodeje vstupenek na Hrad Loket v období let 2019 až 2023. Z grafu je patrné, že prodej vstupenek vykazuje výraznou sezónní fluktuaci, což je pro turistické atrakce typické. V roce 2019 a 2020 je zřejmé, že v zimních měsících (leden a únor) prodej vstupenek dosahuje výraznějších hodnot, což může být ovlivněno zvýšeným zájmem návštěvníků během prázdninových období. Naopak, v roce 2021 lze pozorovat výrazný pokles prodeje vstupenek v prvních třech měsících, což může být důsledkem omezení provozu způsobených pandemií COVID-19.

Dále lze v grafu identifikovat období větší návštěvnosti v letních měsících, především v červenci a srpnu, kdy je prodej vstupenek na Hrad Locket nejvyšší. Toto období je typicky spojeno s letní turistickou sezónou a zvýšeným zájmem návštěvníků o prohlídku historického hradu a jeho okolí. V roce 2023 je patrné mírné snížení prodeje vstupenek ve srovnání s předchozími lety, což může být ovlivněno různými faktory, jako jsou například ekonomické podmínky, marketingové aktivity nebo počasí.

2.5.3 Chebský hrad

Tento graf poskytuje roční přehled návštěvnosti Chebského hradu v průběhu pěti let, z let 2019 až 2023. Data jsou shrnuta do jednotlivých ročních hodnot a zahrnují celkový počet návštěvníků za každý rok. Je důležité poznamenat, že hrad poskytl pouze roční návštěvnost namísto podrobných měsíčních údajů.

Graf č. 3: Roční návštěvnost na Chebském hradě

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

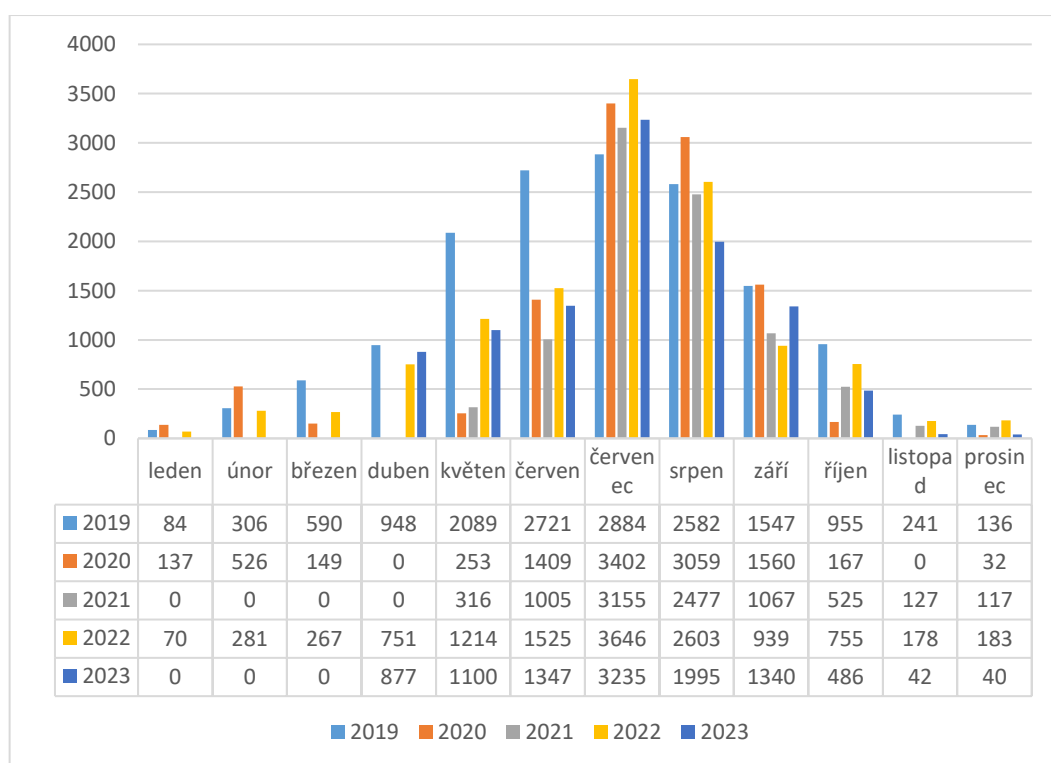
Graf zobrazuje roční návštěvnost Chebského hradu v období let 2019 až 2023. V roce 2019 bylo zaznamenáno 54 870 návštěvníků, což bylo nejvyšší číslo v daném období. V roce 2020 došlo k poklesu na 41 664 návštěvníků, což může být ovlivněno omezeními zavedenými v důsledku pandemie COVID-19, která omezila cestování a turistickou aktivitu. Nicméně v následujícím roce 2021 se počet návštěvníků opět zvýšil na 46 031, což naznačuje postupné oživení turistického ruchu. V letech 2022 a 2023 pak došlo k dalšímu nárůstu návštěvnosti, přičemž v roce 2023 dosáhl počet návštěvníků 59 250, což je nejvyšší hodnota za sledované období. Bohužel zástupce Chebského hradu poskytl pouze data s roční návštěvností, a tak je tento graf ochuzen o měsíční statistiky.

2.6 Charakteristika návštěvnosti vybraných zámku v povodí řeky Ohře

Tato kapitola se zabývá prozkoumáním návštěvnosti tří významných zámků v povodí řeky Ohře: Libochovice, Klášterec nad Ohří a Zámek Sokolov. Tyto historické památky jsou oblíbenými turistickými cíli a současně představují důležitou část kulturního dědictví tohoto regionu. Doufáme, že poznatky z této analýzy pomohou lépe porozumět potřebám turistů a přispějí k plánování udržitelného rozvoje a propagace kulturního dědictví v této oblasti.

2.6.1 Zámek Klášterec nad Ohří

Tento graf měsíční přehled návštěvnosti poskytuje detailní informace o počtu návštěvníků zámku Klášterec nad Ohří v průběhu posledních pěti let, tedy od roku 2019 do roku 2023. Data jsou rozdělena podle jednotlivých měsíců a zahrnují počet návštěvníků za každý měsíc v daném roce.

Graf č. 4: Měsíční návštěvnost na zámku Klášterec nad Ohří

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Data v grafu zobrazují počty návštěvníků zámku Klášterec nad Ohří v jednotlivých měsících za období let 2019 až 2023. Vývoj návštěvnosti zámku je zaznamenán měsíčně, což umožňuje sledovat sezónní výkyvy a dlouhodobé trendy. Například v letních měsících (červen, červenec, srpen) je zpravidla pozorován výrazný nárůst návštěvnosti, zatímco v zimních měsících (leden, únor, listopad, prosinec) je návštěvnost obvykle nižší.

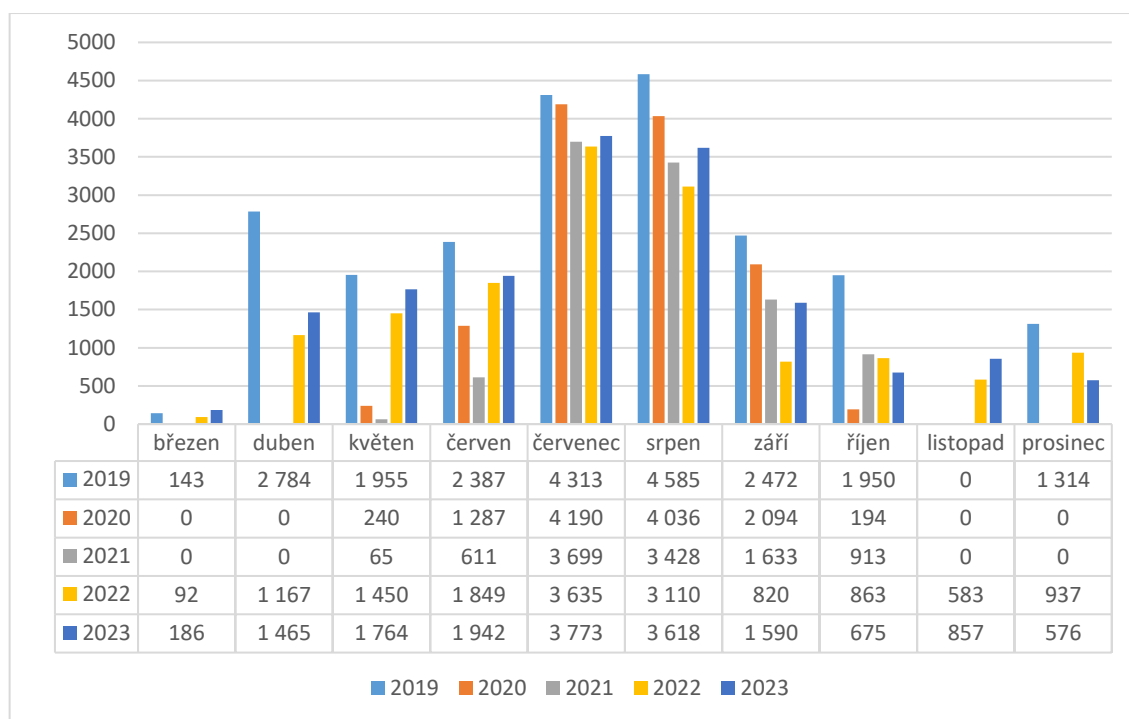
Tento významný sezónní trend naznačuje, že zámek Klášterec nad Ohří je preferovaným cílem v turistické sezóně, kdy lidé více cestují a jsou ochotni navštívit kulturní památky. To může být dáno příznivějším počasím a delšími denními hodinami, které umožňují rozšířený rozsah turistických aktivit. Tato sezónní fluktuace je klíčovým faktorem pro plánování a řízení provozu

zámku, protože umožňuje optimalizaci nabídky služeb a aktivit v souladu s očekávaným zájmem návštěvníků v jednotlivých obdobích roku.

Je však důležité zmínit, že v roce 2020 a částečně i v roce 2021 došlo k výraznému ovlivnění návštěvnosti zámku pandemií Covid-19. V těchto letech jsou v některých měsících zaznamenány extrémně nízká čísla, což je důsledkem omezení cestování, uzavření turistických atrakcí a obav veřejnosti z nákazy. Tento vliv je patrný zejména v období lockdownů a omezení, kdy byla návštěvnost výrazně snížena.

2.6.2 Zámek Libochovice

Graf návštěvnosti Zámku Libochovice poskytuje detailní informace o počtu návštěvníků v průběhu pěti let, od roku 2019 do roku 2023. Data jsou pečlivě rozdělena podle jednotlivých měsíců, což umožňuje sledovat sezónní a měsíční trendy v návštěvnosti.

Graf č. 5: Měsíční návštěvnost na zámku Libochovice

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

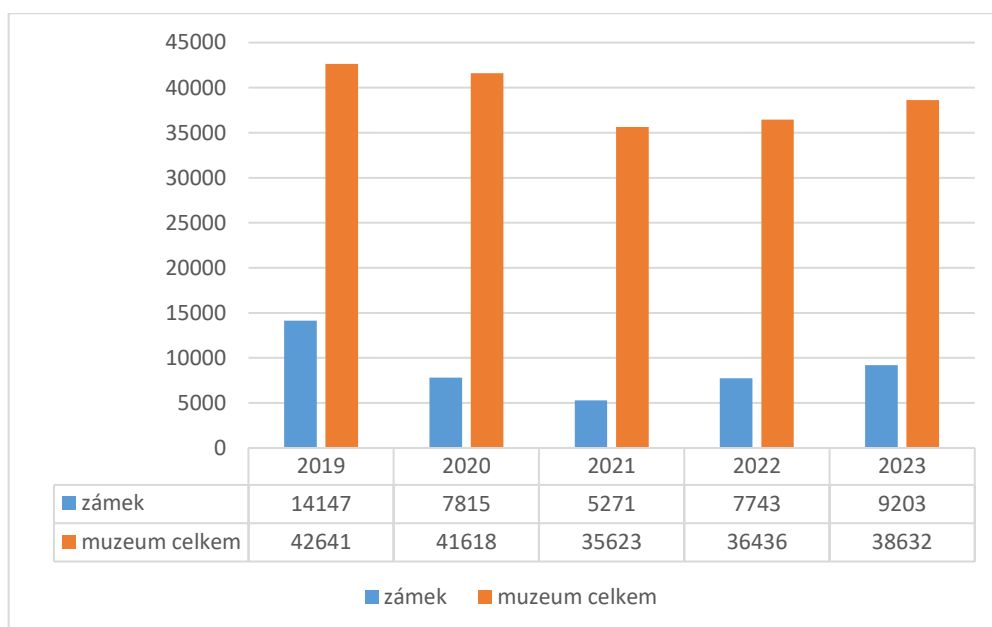
Graf zachycuje vývoj návštěvnosti zámku Libochovice v období pěti let od roku 2019 do roku 2023. Z dat je patrné výrazné sezónní kolísání návštěvnosti, které charakterizuje především letní měsíce, jako je červen, červenec a srpen, popř. září, kdy zaznamenává zámek nejvyšší počty návštěvníků. Naopak, v zimních měsících, jako je listopad a prosinec, je návštěvnost značně nižší. V průběhu let dochází k výrazným změnám, které mohou být ovlivněny různými faktory, jako jsou například počasí, události nebo marketingové aktivity.

Důležitým faktorem ovlivňujícím návštěvnost zámku Libochovice v posledních letech byla také pandemie Covidu-19. Zaznamenáváme pokles návštěvnosti v roce 2020, což může být přičítáno opatřením na omezení šíření viru, včetně uzavření kulturních zařízení a cestovních omezení. Postupný návrat k normálnímu provozu a relaxaci opatření v následujících letech 2021 a 2022 vedl k obnovení zájmu o návštěvu zámku, jak je patrné ze zvýšených návštěvních čísel.

Celkově lze z grafu vyčíst, že zámek Libochovice je atraktivním turistickým cílem, přičemž sezónní vlivy mají výrazný dopad na návštěvnost. Tato informace je důležitá pro plánování provozu a marketingové strategie zámku s cílem maximalizovat jeho atraktivitu pro návštěvníky v průběhu celého roku.

2.6.3 Zámek Sokolov

Graf s přehledem návštěvnosti zaměřený na Zámek Sokolov poskytuje důležité informace o celkové návštěvnosti místa v průběhu pěti let, od roku 2019 do roku 2023. Data jsou zaměřena na roční návštěvnost zámku a muzea jako celku, přičemž jsou zohledněny také návštěvy ostatních expozic uvedených v řádku "muzeum celkem". Je důležité poznamenat, že zámek Sokolov poskytuje pouze roční návštěvnost, která je doplněna o návštěvnost ostatních expozic. Tento přehled umožňuje porovnání návštěvnosti zámku jako hlavní atrakce s celkovou návštěvností.

Graf č. 6: Roční návštěvnost muzea Sokolov

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Graf zobrazuje návštěvnost Sokolovského zámku a muzea celkem v letech 2019 až 2023. Jelikož je samotný zámek pouze jednou z expozic muzea Sokolov uvedl jsem jeho návštěvnost zvlášť. V celkových návštěvnostech muzea jsou ještě započítány pobočky Hornické muzeum Krásno, Důl Jeroným a Štola č.1 Jáchymov. Největší návštěvnost je zaznamenána především během letních měsíců, což je pravděpodobně způsobeno školními výlety a zvýšeným turistickým ruchem v této době. Naopak říjnové měsíce jsou obvykle spojeny se zpětným nárůstem návštěvnosti, což může být důsledkem návratu školních výletů a případně i konkrétních úspěšných výstav či akcí.

Výrazný pokles návštěvnosti v letech 2020 a 2021 byl dále způsoben vládními restrikcemi, které omezovaly hromadné akce a přispěly k poklesu návštěvnosti v obdobích, kdy byly platné. Tato data naznačují význam vnějších faktorů, jako jsou školní prázdniny, speciální akce a vládní opatření, pro dynamiku návštěvnosti kulturních zařízení. Tento nárůst byl způsoben akcí Krajského úřadu Karlovarského kraje, která nabízela zdarma vstupné. I přes absenci školních

výletů v červnu, byla návštěvnost během prázdnin, zejména v červenci a srpnu, rekordně vysoká, přičemž tato akce hrála klíčovou roli.

2.7 Diskuse

V následující kapitole je provedena analýza návštěvnosti vybraných historických památek v povodí toku řeky Ohře v období let 2019 až 2023. Z uvedené tabulky je patrné, že jednotlivé památky vykazují různorodé trendy v návštěvnosti během zkoumaného období. Tyto změny mohou být ovlivněny různými faktory, včetně marketingových aktivit, investic do infrastruktury, dostupnosti, nebo dokonce vnějších událostí, jako je pandemie COVID-19. Analýza těchto dat poskytne důležité poznatky pro pochopení turistického zájmu o historické památky v dané oblasti a bude sloužit jako základ pro diskusi o možných strategiích pro zvýšení návštěvnosti a atraktivity těchto lokalit.

Tabulka č. 14: Roční návštěvnosti zkoumaných památek

	2019	2020	2021	2022	2023
Budyně nad Ohří	7 647	6 064	5 885	6 287	7 349
Loket	138 814	101 708	116 062	147 821	159 193
Chebský hrad	54 870	41 664	46 031	58 154	59 250
Kláštepec nad Ohří	15 083	10 694	8 789	12 412	10 462
Libochovice	21 903	12 041	10 349	14 506	16 446
Sokolov	42 641	41 618	35 623	36 436	38 632

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Analýza návštěvnosti historických památek v povodí toku řeky Ohře od roku 2019 do roku 2023 poskytuje důležité informace o změnách v turistickém zájmu o tyto kulturní objekty v průběhu času. Jedním z klíčových zjištění je výrazný pokles návštěvnosti v roce 2020, což je pravděpodobně důsledkem pandemie COVID-19 a s tím souvisejících omezení cestování a kulturních aktivit. Tento vývoj svědčí o citlivosti turistického sektoru na vnější události a zdůrazňuje potřebu pružných strategií pro reakci na neočekávané situace.

Důležitým aspektem je postupný návrat k normálním hodnotám návštěvnosti od roku 2021, což signalizovalo obnovený zájem o danou lokalitu. Tento trend pokračuje i v následujících letech, což naznačuje oživení zájmu o kulturní památky v regionu. Rostoucí návštěvnost od roku 2021 svědčí o obnově důvěry veřejnosti v bezpečnostní opatření a o příznivém vývoji turistického ruchu v daných lokalitách. Tento pozitivní trend představuje příležitost pro další propagaci a rozvoj kulturního dědictví, které je zároveň klíčovým prvkem regionální identity a atraktivity pro návštěvníky.

Z analýzy měsíčních hodnot návštěvnosti kulturních památek v Budyni nad Ohří, Lokti, Klášterci nad Ohří a Libochovicích vyplývají zajímavé závěry. Je naneštěstí třeba poznamenat, že Muzeum Sokolov a Chebský hrad neposkytly údaje o měsíční návštěvnosti, takže není možné je zařadit do porovnání měsíčních hodnot jako u ostatních institucí. Tento nedostatek informací ztěžuje sestavení komplexní analýzy vývoje návštěvnosti v daném období. Přesto je důležité mít na paměti, že tyto instituce mohou hrát klíčovou roli v kulturním dědictví regionu a přitahování turistů, ačkoliv nemáme k dispozici data o jejich měsíční návštěvnosti.

Prvním významným zjištěním je patrný pokles návštěvnosti v roce 2020, který byl jednoznačně ovlivněn pandemií COVID-19. Ve všech zkoumaných lokalitách došlo k dramatickému snížení návštěvnosti, což bylo způsobeno uzavřením kulturních památek kvůli vládním nařízením. V mnoha měsících byla návštěvnost dokonce nulová. Tento pokles je zřejmý a výrazně ovlivnil hodnoty návštěvnosti v celém sledovaném období.

Druhým významným faktorem je sezónní charakter návštěvnosti, který je patrný ve všech zkoumaných lokalitách. Nejvyšší hodnoty jsou zaznamenány v letních měsících, zejména v červenci a srpnu, což odpovídá období, kdy je turistický ruch nejvyšší. Tato sezónnost odráží přirozený cyklus turistických aktivit. Zároveň je významným aspektem výkyvů v návštěvnosti během sledovaného období. Například v Libochovicích je návštěvnost v zimních měsících výrazně nižší než v letních měsících, což poukazuje na sezónní povahu turistického ruchu v této lokalitě.

Celkově lze tedy konstatovat, že i přes významné výkyvy způsobené pandemií, návštěvnost kulturních památek postupně roste a dosahuje vrcholu zejména v letních měsících. Tento trend naznačuje obnovený zájem o turistické atrakce v daných lokalitách a představuje potenciál pro další rozvoj kulturního turismu v regionu. Překonání následků pandemie a návrat k normální návštěvnosti svědčí o odolnosti a atraktivitě těchto historických památek, což je dobrým předpokladem pro udržitelný rozvoj turistického ruchu v budoucnosti. Zároveň je důležité brát v úvahu sezónní charakter návštěvnosti a výkyvy v turistických aktivitách při plánování opatření a strategií na podporu kulturního turismu v daném regionu.

Závěr

V závěrečné části této bakalářské práce shrnujeme klíčová zjištění a dopady analýzy návštěvnosti kulturně-historických památek v povodí toku řeky Ohře v období od roku 2019 do roku 2023. Práce se zaměřila na zkoumání vlivu různých faktorů, jako je charakter vlastnictví památek, zpřístupňování objektů, zájem návštěvníků, nástroje pro zvýšení návštěvnosti a vliv vzdálenosti od řeky na návštěvnost. Analýza poskytla důležité poznatky o dynamice turistického zájmu o kulturní dědictví v daném regionu a přináší cenné poznatky pro budoucí plánování a rozvoj turistické infrastruktury. Uvědomujeme si důležitost udržitelného rozvoje kulturního cestovního ruchu jako klíčového prvku ochrany a propagace kulturního dědictví pro budoucí generace. Zároveň je součástí závěrečné práce odpovídání na předem stanovené výzkumné otázky:

Jaký vliv má charakter vlastnictví objektu na jeho návštěvnost? Analýza návštěvnosti historických památek naznačuje, že charakter vlastnictví objektu může mít významný vliv na jeho návštěvnost. Památky ve státním vlastnictví disponují často většími finančními a organizačními zdroji, což umožňuje lepší marketingové a propagační aktivity, investice do infrastruktury a akce na podporu turismu. To vede k stabilnější nebo rostoucí návštěvnosti těchto památek v porovnání s těmi, které jsou ve vlastnictví soukromých subjektů. Tento faktor je patrný zejména u památek, které zaznamenaly stabilní nebo rostoucí trend návštěvnosti během zkoumaného období. Státní institucí, která se v bakalářské práci často zmiňuje jako podpora v této oblasti, je Národní památkový ústav. Této instituci je v bakalářské práci věnována celá jedna kapitola, která zkoumá její vliv a úlohu v kontextu zkoumané problematiky.

Jaké negativní dopady sebou nese zpřístupňování kulturně-historických památek a růst návštěvnosti? Zvýšený turistický ruch a nárůst návštěvnosti mohou mít negativní dopady na kulturně-historické památky a okolní prostředí. Patří sem opotřebení a poškození památek, eroze půdy, znečištění a ztráta autentičnosti prostředí. Dále může růst návštěvnosti vést k přetížení infrastruktury, zvýšené hlučnosti a rušení místního života, což může negativně ovlivnit kvalitu života obyvatel v okolí památek. Proto je velmi důležité, aby byly kulturně historické památky pod neustálou ochranou. V kapitole "Ochrana kulturně historických památek" je tato problematika detailněji rozvedena. Zahrnuje podrobnější rozdělení památkové ochrany na různé úrovně a vysvětlení principů a prostředků, které jsou využívány k ochraně těchto památek. Tímto způsobem se čtenáři poskytuje komplexní pohled na problematiku ochrany kulturně historického dědictví a jeho významu v rámci zachování kulturní identity.

Jaké pozitivní dopady má zájem návštěvníků na kulturní památku? otázka by se dala elegantně zodpovědět pomocí kapitol „Postavení Hradů a Zámků v primární nabídce CR v ČR“ a „Motivy k účasti na KCR“. Zájem návštěvníků o kulturní památky může mít pozitivní dopady na jejich zachování a ochranu. Aktivní zájem a interakce návštěvníků mohou přispět k finanční podpoře památek prostřednictvím vstupného, dárčovství nebo nákupu suvenýrů. Dále může zvýšená návštěvnost památek podpořit uvědomění si jejich kulturní hodnoty a významu pro společnost a místní komunity.

Atraktivita a dostupnost jednotlivých památek mohou také hrát klíčovou roli v jejich návštěvnosti. Památky s bohatou historií, unikátní architekturou nebo kulturními programy mohou lákat více návštěvníků než památky s menší atraktivitou. Stejně tak dostupnost, jako je přítomnost veřejné dopravy nebo parkovací možnosti, může ovlivnit rozhodnutí návštěvníků. Například památky nacházející se blíže k hlavním turistickým trasám či městům mohou mít tendenci lákat více návštěvníků

Jaké nástroje je možné využít pro zvýšení návštěvnosti hradů a zámků? Pro zvýšení návštěvnosti hradů a zámků lze využít různé strategie a nástroje. Patří sem investice do zlepšení infrastruktury a vybavení (Příkladem investice do infrastruktury může být například přidání bezpečnostních kamer a modernizace v muzeu v Sokolově.), vytvoření nových kulturních programů a akcí, spolupráce s místními podnikateli a komunitami, propagace prostřednictvím moderních marketingových technik a sociálních médií, a poskytování atraktivních nabídek pro návštěvníky, jako jsou slevy na vstupné, tematické prohlídky nebo speciální akce. V kapitolách charakteristika zkoumaných hradů a zámku se lze dočíst k posledním inovacím a vytvořeným expozicím, popř. poskytování různých služeb pro návštěvníky. Příkladem těchto služeb může být například možnost uspořádání svatebního obřadu zmíněné v několika přehledových tabulkách u několika zkoumaných objektů. Zároveň je důležité sledovat a analyzovat další faktory, které mohou ovlivňovat návštěvnost, jako jsou změny v cestovních návycích, ekonomická situace či změny v turistickém chování.

Jaký vliv má vzdálenost kulturně historické památky od řeky na její návštěvnost? Dostupnost a příslušná infrastruktura jsou klíčové faktory ovlivňující motivaci k návštěvě kulturně historických památek. To zahrnuje i tabulky č. 15 a č. 5, které poskytují přehled lokalit v rámci Regionálního historického kraje Poohří vhodných pro vodácký cestovní ruch. Vzdálenost kulturně historické památky od řeky může mít vliv na její návštěvnost. Památky umístěné blíže k řece mohou být atraktivnější pro turisty, například pokud jsou spojeny s vodními aktivitami nebo nabízejí

malebné výhledy na řeku. Vzdálenost od řeky může také ovlivnit dostupnost památek pro turisty, zejména pokud existuje dobře vyvinutá infrastruktura pro vodní cestování nebo vodní sporty.

Závěrem je zřejmé, že vlastnictví kulturně-historických památek hraje klíčovou roli ve směřování jejich rozvoje a návštěvnosti. Památky ve státním vlastnictví často disponují většími finančními a organizačními zdroji, což vede k lepší propagaci, investicím do infrastruktury a vyšší atraktivitě pro návštěvníky. Tento faktor podporuje stabilní nebo rostoucí trend návštěvnosti, což je zásadní pro udržitelný rozvoj kulturního turismu v regionu. Nicméně, zpřístupňování památek a nárůst turistického ruchu může přinášet i negativní dopady, jako je opotřebení a poškození památek, zatížení infrastruktury a rušení místního života.

Na druhou stranu, zájem návštěvníků o kulturní památky může mít pozitivní dopady na zachování a ochranu těchto historických objektů. Finanční podpora, zvýšené povědomí o kulturní hodnotě a interakce s návštěvníky mohou přispět k udržitelnému rozvoji a dlouhodobému zachování kulturního dědictví. Pro zvýšení návštěvnosti hradů a zámků je důležité využít strategie, které zahrnují investice do infrastruktury, propagaci a spolupráci s místními komunitami, přičemž je nutné brát v úvahu i faktor dostupnosti a atraktivity jednotlivých památek pro návštěvníky.

Seznam použité literatury

- Archeologický atlas ČR. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.archeologickyatlas.cz/>. [cit. 2024-03-01].
- BILTON, Chris. Cultural management: a research overview. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2023. ISBN 9780367443429.
- Cinque Terre: pět vznášejících se vesniček na útesech. Online. In: Radynacestu.cz. 2017. Dostupné z: <https://www.radynacestu.cz/magazin/cinque-terre/>. [cit. 2024-03-02].
- Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage. Online. In: UNESCO. Unesco the world heritage convention. 1972. Dostupné z: <https://whc.unesco.org/archive/convention-en.pdf>. [cit. 2024-03-04].
- DOUGLAS, Anneli; HOOGENDOORN, Gijsbert a RICHARDS, Greg. Activities as the critical link between motivation and destination choice in cultural tourism. Online. 2024, roč. 7, č. 1. 2024. ISSN 2514-9792. [cit. 2024-03-07].
- DVOŘÁČEK, Petr. *Hrady a zámky*. Olomouc: Rubico, 2007. ISBN 9788073460716.
- Francouzská národní knihovna Richelieu. Online. In: Paříž pro pokročilé. 2022. Dostupné z: <https://parizpropokrocile.com/2022/12/28/narodni-knihovna-richelieu/>. [cit. 2024-03-02].
- HÁLEK, Milan. Poohří a České středohoří region s řadou rozmanitých atraktivit využitelných pro CR - možnosti zvýšení návštěvnosti a způsob propagace. Online. Bakalářská práce. AMBIS vysoká škola, a.s. 2012. Dostupné z: <https://is.ambis.cz/th/rtufm/>. [cit. 2024-03-28].
- Hrad Cheb. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.hrad-cheb.cz/cz/>. [cit. 2023-12-09].
- Hrad Loket. Online. C2016-2024. Dostupné z: <https://www.hradloket.cz/>. [cit. 2023-12-09].
- Hrady a Zámky v okolí. Online. Bohemia Lázně. 2016. Dostupné z: <https://bohemia-lazne.cz/karlovy-vary/hrady-a-zamky-v-okoli/>. [cit. 2024-04-04].
- HÝŽA, Marek a KLEGA, Ludvík. *Vodácká putování s Lukášem Pollerem*. Edice České televize. Praha: Česká televize, 2009. ISBN 9788074040153.
- Chebický hrad. Online. Kudyznudy.cz. 2024. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/ceska-nej/kulturni/chebsky-hrad-jedina-falc-v-ceske-republice>. [cit. 2024-02-25].
- Chmelařský institut Žatec. Online. 2019. Dostupné z: <https://cestouchmele.chizatec.cz/>. [cit. 2024-03-02].
- KESNER, Ladislav, Ivo MORAVEC, Radek NOVOTNÝ a Dagmar ŠKODOVÁ-PARMOVÁ. Management kulturního cestovního ruchu [online]. Praha: Cultropa, 2008 [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getmedia/efcd9671-4737-427b-bab5-1b6be507e800/getfile10_1.pdf
- KIRÁLOVÁ, Alžbeta. *Marketing: destinace cestovního ruchu*. Praha: Ekopress, 2003. ISBN 9788086119564.
- Koncepce působení Národního památkového ústavu: analýza, cíle, implementace : 2022-2026. Praha: Národní památkový ústav, 2022. ISBN 978-80-7480-161-7.

- Kudyznudy.cz. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/>. [cit. 2024-04-08].
- LEW, Alan A.; HALL, Colin Michael a WILLIAMS, Allan M. *A companion to tourism*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2004. ISBN 9780631235644.
- Libochovice. Online. Národní památkový ústav. 2024. Dostupné z: <https://www.zamek-libochovice.cz/cs>. [cit. 2024-03-15].
- MCKERCHER, Bob a DU CROS, Hilary. *Cultural Tourism The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage Management*. Routledge, 2002. ISBN 978-0-789-01106-0.
- Městská památková rezervace Žatec – královské město, kde je pivo doma. Online. In: Kudyznudy.cz. 2024. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/historie-chmel-pivo-atmosfera-to-vse-je-zatec>. [cit. 2024-03-02].
- Muzeum Sokolov. Online. Muzeum Sokolov. 2018. Dostupné z: <http://www.omks.cz/main.php>. [cit. 2024-03-22].
- Nakládání s památkovým fondem. Online. Ministerstvo Kultury. 2024. Dostupné z: <https://mk.gov.cz/nakladani-s-pamatkovym-fondem-cs-243>. [cit. 2024-03-02].
- Národní památkový ústav. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.npu.cz/cs>. [cit. 2024-02-15].
- Ohře. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Oh%C5%99e>. [cit. 2024-03-24].
- PALATKOVÁ, Monika. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu: jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. Manažer. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1014-5.
- RHK Poohří. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.rhkpohri.cz/>. [cit. 2024-03-28].
- RICHARDS, Greg. *Cultural tourism: global and local perspectives*. New York: Haworth Hospitality Press, c2007. ISBN 9780789031174.
- Staré město v Krakově na seznamu UNESCO. Online. In: Polsko.travel. 2024. Dostupné z: <https://www.polsko.travel/cz/pamatky/unesco/stare-mesto-v-krakove-na-seznamu-unesco>. [cit. 2024-03-02].
- ŠVORC, Luděk a ŠVORCOVÁ, Vladimíra. *České řeky a říčky*. Příbram: Knihovna Jana Drdy, 2006. ISBN 8086937119.
- TAYLOR, Ken a VERDINI, Giulio. *Management planning for cultural heritage: places and their significance*. New York: Routledge, 2022. ISBN 9781138857759.
- TIMOTHY, Dallen J. a Stephen W. BOYD. *Heritage Tourism*. Prentice Hall, 2003. ISBN 9780582369702.
- Tourism and culture. Online. UN Tourism. 2024. Dostupné z: <https://www.unwto.org/tourism-and-culture>. [cit. 2024-02-08].
- VEJVODOVÁ, Markéta. Nejstarší knihovnu v Čechách mají na zámku v Březnici. Knihy jsou uloženy ve skříních, které vypadají jako zdi. Online. In: Český rozhlas. 2018. Dostupné z: <https://region.rozhlas.cz/nejstarsi-knihovnu-v-cechach-maji-na-zamku-v-breznici-knihy-jsou-ulozene-ve-7591102>. [cit. 2024-03-02].

- Vodní hrad a Jandovo muzeum. Online. Budyně nad Ohří. 2017. Dostupné z: <https://www.budyne.cz/mesto/turistika-sp-1700712294/vodni-hrad-a-jandovo-muzeum>. [cit. 2023-12-09].
- VOSS, Jens. Archäologische Stätten in Deutschland: Fünf weitere spektakuläre Ausgrabungsorte. Online. In: National Geographic. 2023. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.de/geschichte-und-kultur/2023/05/archaeologische-staetten-in-deutschland-fuenf-weitere-spektakulaere-ausgrabungsorte>. [cit. 2024-03-01].
- WAGNEROVÁ, Magdalena. Příběhy zámků v Čechách a na Moravě. Praha: Plot, 2016. ISBN 9788074282799.
- WAGNEROVÁ, Magdalena. Tajemná historie hradů v Čechách a na Moravě. Ilustroval Pavla ŠIMEČKOVÁ. Praha: Plot, 2012. ISBN 9788074281488.
- Zámecká knihovna v Českém Krumlově. Online. In: Český Krumlov. 2024. Dostupné z: https://castle.ckrumlov.cz/cz/zamek_2nadvori_knihov/. [cit. 2024-03-02].
- Zámek Klášterec nad Ohří. Online. Zámek Klášterec nad Ohří. 2024. Dostupné z: <https://kultura.klasterec.cz/zamek/>. [cit. 2024-03-15].

Přílohy

Příloha A Tabulky

Příloha A.1

Tabulka č. 15: Přírodní atraktivity

Bílé Stráně – Národní přírodní památky	Bílé Stráně jsou unikátní opukovou stráň s bohatou flórou, zahrnující vzácné druhy jako vstavač nachový a střevíčník pantoflíček. Lokalita je chráněna od roku 1954 a nabízí pohled na vrcholy Házmberk, Radobýl a Litoměřice (RHK Poohří, 2024).
Kounovské Kamenné Řady – Přírodní zajímavost	Kounovské Kamenné Řady představují záhadné seskládané kameny, které vyvolávají různé teorie o jejich původu. Území je procházeno naučnou stezkou a láká turisty i badatele (RHK Poohří, 2024).
Baba – Menhir	Menhir Baba je vztyčený železitý pískovcový kámen, jehož přesný věk není znám. Jeho nahrbený tvar mu vynesl jméno Baba a přitahuje pozornost historiků i turistů (RHK Poohří, 2024).
Kapucínské Skály	Skalní útvary Kapucínské Skály jsou známé svými impozantními stěnami a věžičkami z hrubozrnné žuly. Jsou oblíbené mezi horolezci a turisty díky své přirozené kráse a okolní krajině (RHK Poohří, 2024).
Malý a Velký Štít – Národní přírodní rezervace	Malý a Velký Štít chrání opukové stráně s bohatou populací rostlin, včetně vzácných druhů. Tyto stráně mají ekologický význam a představují důležitý biotop pro mnoho druhů rostlin a živočichů (RHK Poohří, 2024).
Starý Ukazatel Cest – Menhir	Menhir Starý Ukazatel Cest je historickým rozcestníkem v obci Hřivčice. Obsahuje vyryté směry na okolní obce a připomíná starobyitou cestovní síť regionu (RHK Poohří, 2024).
NPR Soos	Místo doznívající vulkanické aktivity poblíž Františkových Lázní; mofety, minerální prameny, bahenní sopky (RHK Poohří, 2024).
CHKO Slavkovský les	Vyhlášená v roce 1974, zahrnuje oblast s nejvyššími vrcholy Lesný a Lysina, maloplošná chráněná území (NPR Kladské rašeliny, NPP Svatošské skály, PP Milhostovské mofety); lesy, rašeliniště, minerální prameny; naučné stezky; ochrana ohrožených druhů flóry a fauny (RHK Poohří, 2024).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Tabulka č. 15: pokračování

Doupovské hory	Mezi Karlovými Vary, Kláštercem n. O. a Podbořany; původně považovány za stratovulkán, nověji za štítovou sopku nebo vulkanicko-sedimentární komplex; četné vulkanické tvary s geologickým významem (RHK Poohří, 2024).
Úhošť – Národní přírodní rezervace	Vrch Úhošť je významnou lokalitou díky svému tabulovitému rázu a čedičovému podloží. Hostí vzácná teplomilná společenstva rostlin a archeologické pozůstatky, které svědčí o historickém významu tohoto místa (RHK Poohří, 2024).
NPP Skalky skřítků	Vzácné skalní dutiny v sopečných horninách, hloubky několika metrů, různé orientace ke skalní stěně, doprovázené vulkanickými produkty; geologicky k západnímu svahu Doupovských hor; vznik pravděpodobně zvětráváním a erozí méně odolných hornin. Dojít po červené turistické značce z Kyselky (RHK Poohří, 2024).
PP Želinský meandr	Významný geomorfologický tvar s příkrými svahy údolí přecházejícími do skalních stěn; domov chráněných druhů; ekologický význam (RHK Poohří, 2024).
PP Údolí Ohře	Ochrana hlubokého údolí s významnými geologickými profily (RHK Poohří, 2024).
PP Vlčí jámy	Přírodní památka poblíž Horní Blatné, zřícené štoly, těžba rud (RHK Poohří, 2024).

Zdroj: Vlastní zpracování, 2024

Příloha B Obrázky

Příloha B.1

Obrázek č. 2: Hrad Budyně nad Ohří
Zdroj: kudyznudy.cz, 2024

Příloha B.2

Obrázek č. 3: Hrad Loket
Zdroj: kudyznudy.cz, 2024

Příloha B.3

Obrázek č. 4: Chebský hrad

Zdroj: kudyznudy.cz, 2024

Příloha B.4

Obrázek č. 5: Zámek Klášterec nad Ohří

Zdroj: kudyznudy.cz, 2024

Příloha B.5

Obrázek č. 6: Zámek Libochovice

Zdroj: kudyznudy.cz, 2024

Příloha B.6

Obrázek č. 7: Zámek Sokolov

Zdroj: kudyznudy.cz, 2024